

moVare
onderwijsstichting

Bestuursverslag 2018

Versie: 1.5
Status: vastgesteld
Datum: 20 juni 2019

Inhoudsopgave

Voorwoord en samenvatting CvB.....	5
Rekenschap	5
Bestuursgericht inspectierapport	5
Personeel	5
Onderwijs(kwaliteit)	5
Financiën.....	5
Facility.....	5
Ontwikkelingen.....	6
Jaarverslag Raad van Toezicht	7
Hoofdstuk 1. Missie en Waarden, doelen 2018	9
1.1 Missie.....	9
1.2 Visie.....	9
1.3 MOVARE-kernwaarden.....	9
1.4 Beleidsplan 2016-2020	9
1.5 Doelen en resultaten 2018	10
1.6 Start ontwikkelen nieuw strategisch beleidsplan 2019-2023.....	10
Hoofdstuk 2. De organisatie	11
2.1 Organisatiestructuur	11
2.2 Scholen, onderwijssoorten	11
2.3 Scholenfusies	11
2.4 Aantal leerlingen.....	12
2.5 Medewerkers.....	12
2.6 Bestuur en toezicht.....	12
2.7 Samenstelling College van Bestuur	13
2.8 MOVARE-bureau	13
2.9 Directiemutaties	13
2.10 Strategische partners	13
2.11 Medezeggenschap	14

2.12 Klachtbehandeling.....	15
2.13 Levensbeschouwelijke Identiteit	15
Hoofdstuk 3. Onderwijs	17
3.1 Passend onderwijs	17
3.2 Samenwerken met ketenpartners.....	17
3.3 Kwaliteitszorg	18
3.4 Audits	18
3.5 Onderwijsinspectie ontwikkelingen en voortgang.....	18
3.6 Tevredenheidspeilingen	18
3.7 Leerlingenraad	19
3.8 Analyse eindopbrengsten	19
3.9 Definitief rapport bestuurlijk inspectiebezoek.....	19
Hoofdstuk 4. Personeel	21
4.1 Ontwikkeling medewerkers	21
4.2 Leiderschapsontwikkeling	21
4.3 Professionalisering medewerkers	21
4.4 Mobiliteit	22
4.5 Werkgelegenheidsbeleid.....	22
4.6 Cultuur- en Organisatieontwikkeling	22
4.7 Vitaliteit van medewerkers	25
4.8 Basis op orde.....	27
4.9 Personele bezetting	28
Hoofdstuk 5. Bedrijfsvoering.....	30
5.1 Ontwikkeling afdeling Bedrijfsvoering	30
5.2 Inkoop- en aanbestedingsbeleid.....	30
5.3 Implementatie contracten	30
5.4 Aanbestedingskalender	31
5.5 Project aanbesteding ICT-beheer en multifunctionals	31
5.6 Strategisch huisvestingsplan	31
5.7 Duurzaamheid	31
5.8 Meerjaren onderhoudsplannen	32
5.9 Huisvestingsprojecten in 2018	32
5.10 Huisvestingsprojecten in voorbereiding	33
5.11 Project Risico Inventarisatie & Evaluatie	33
5.12 Informatiebeveiliging & privacy (IBP).....	34
Hoofdstuk 6. Financiën en risicomanagement	35

6.1 Analyse resultaat 2018	35
6.2 Financiële positie	36
Hoofdstuk 7. Toekomstparagraaf	41
7.1 Planning- en control cyclus	41
7.2 Staat van baten en lasten (meerjarenbegroting)	43
7.3 Balans (meerjarenbegroting)	44
7.4 Liquiditeitsprognose	47
7.5 Kengetallen	48
7.6 Werkdrukmiddelen.....	49
Bijlage 1: Totaal overzicht van scholen en aantal leerlingen.....	50
Bijlage 2: Portefeuilleverdeling en nevenfuncties College van Bestuur per 31-12-2018.....	53
Bijlage 3: Samenstelling Raad van Toezicht per 31-12-2018.....	54
Bijlage 4: Samenstelling Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad per 31-12-2018.....	55
Bijlage 5: Jaarverslag vertrouwenspersonen in het kader van de klachtenregeling	56
Jaarrekening.....	59

Voorwoord en samenvatting CvB

Rekenschap

Met dit bestuursverslag legt het College van Bestuur (CvB) verantwoording af over het jaar 2018 aan de Raad van Toezicht, de medewerkers, de medezeggenschapsraden, de ouders en andere belanghebbenden. Het CvB acht het bestuursverslag een vanzelfsprekendheid omdat het graag publiekelijk rekenschap wil afleggen. Dat past geheel bij een van de belangrijke kernwaarden van MOVARE: transparantie.

Bestuursgericht inspectierapport

Begin 2018 mochten wij de definitieve versie van het bestuursgericht inspectierapport in ontvangst nemen. Dankzij de positieve beoordeling gaf het rapport ons energie voor de toekomst. Tegelijkertijd gaf het rapport een helder beeld van de ontwikkelingen binnen MOVARE de afgelopen jaren: een organisatie die op de goede weg zit, de basis op orde heeft en de focus kan leggen op kwalitatief goed onderwijs. Dit positieve resultaat hebben wij samen met de scholen bereikt!

Personeel

Evenals andere schoolbesturen kreeg MOVARE in 2018 te maken met de gevolgen van de krapte op de arbeidsmarkt: het lerarentekort. Dit heeft er niet toe geleid dat klassen naar huis zijn gestuurd. Om te beschikken over voldoende leraren is de aanpak van het ziekteverzuim een speerpunt geweest in het verslagjaar. Met succes: het ziekteverzuim daalde in 2018 van 7,3% in januari tot 4,9% in december. Het gemiddelde verzuim over 2018 was 5,5%. Het landelijk ziekteverzuimcijfer voor primair onderwijs over 2018 is nog niet bekend. Over 2017 was dit 6%. De aanpak van het tekort aan leraren heeft ook een prominente plek in de uitvoering van het strategisch personeelsbeleid. Om te anticiperen op verwachte lerarentekorten op de arbeidsmarkt heeft MOVARE onderwijsassistenten met doorontwikkelpotentieel, herintreders en zij-instromers in dienst genomen. De door het ministerie van OCW beschikbare werkdrukmiddelen waren een meer dan welkome aanvulling om de werkdruk op de scholen (deels) aan te pakken. Het proces van de besluitvorming over de inzet ervan vond uitsluitend op schoolniveau plaats. Eind 2018 hebben wij vastgesteld dat de middelen vrijwel in zijn geheel zijn ingezet en daar waar dat niet is gebeurd, liggen daar bewuste keuzen aan ten grondslag. In december zijn de resultaten van het medewerkersonderzoek bekend geworden: een zeldzaam hoog deelnamepercentage van 87,3% (2016: 80,2%), een stijging ten opzichte van resultaten in 2016 en de scores liggen gemiddeld hoger dan die van de benchmark onderwijs. Uitschieters daarin waren: bevlogenheid, betrokkenheid, tevredenheid en werkgeverschap.

Onderwijs(kwaliteit)

Met het door de schoolbesturen gezamenlijk vaststellen van de Regiovisie onderwijskaart Zuid-Limburg is in 2017 een belangrijke stap gezet met betrekking tot passend onderwijs. De contouren zijn duidelijk en het is nu aan de besturen uitvoering te geven aan het plan. Teneinde het kwaliteitssysteem binnen MOVARE uit te bouwen zijn auditteams gevormd en zijn de leden hiervan geschoold. Daarnaast is gestart met de situatie op scholen gestructureerd in kaart te brengen: de zogenaamde schoolfoto.

Financiën

Het verslagjaar sluit af met een positief resultaat van € 346.480. Omdat MOVARE voldoende reserves heeft is dit resultaat bestemd om te investeren in onderwijs en onderwijsverbetering.

Facility

Na een zorgvuldige voorbereiding is eind verslagjaar het ICT-beheer en de vervanging van multifunctional printers aanbesteed.

Ontwikkelingen

Op 1 januari heeft onze stichting de overstap gemaakt naar een nieuwe dienstverlener op het gebied van financiële en personeels- en salarisadministratie. Achteraf kunnen wij concluderen dat de overstap succesvol is verlopen.

Per 1 augustus 2018 zijn de basisscholen St. Jozef Doenrade en St. Jozef Merkelbeek gefuseerd. Vanwege de fusie valt de basisschool in Doenrade, die voorheen ressorteerde onder Kindante, onder het bestuur van onderwijsstichting MOVARE. Eveneens per 1 augustus 2018 zijn basisscholen Hoensbroek-Zuid en De Voeëgelstjang gefuseerd, tot basisschool Wonderwijs. Door leerlingendaling is OBS De Schatkist te Kerkrade vanaf 1 augustus gehuisvest op één locatie: Nulland.

Wij bedanken alle medewerkers voor hun inzet en passie bij het realiseren van de doelstelling van MOVARE: het bieden van goed onderwijs aan onze leerlingen.

Kerkrade, april 2019

Het College van Bestuur,

Ryszard Kruszel

Kiki Huijnen-Becks

Jaarverslag Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht (RvT) heeft als primaire taak toe te zien op het functioneren van MOVARE, met name op:

- naleving door het College van Bestuur van de wettelijke verplichtingen;
- het volgen van de Code Goed Bestuur in het primair onderwijs;
- de rechtmatige verwerving en de doelmatige en rechtmatige bestemming en aanwending van de middelen die de stichting verkregen heeft;
- het realiseren van de doelstellingen in het strategisch beleidsplan;
- het realiseren van de visie dat ieder kind recht heeft op voor hem en haar passend onderwijs.

Begin verslagjaar waren wij zeer verheugd over de inhoud van het rapport van het door de Onderwijsinspectie in het vierde kwartaal van 2017 uitgevoerde inspectiebezoek bestuur en scholen en de persoonlijke terugkoppeling door de onderwijsinspectie. De Onderwijsinspectie bevestigt het beeld dat de RvT heeft van MOVARE en herkent zich volledig in de twee belangrijkste aanbevelingen:

- nu de basis op orde komt, een vervolg geven aan de plannen en voornemens gericht op het waarborgen en verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs;
- het is van het grootste belang de komende jaren van en met elkaar te leren.

In onze toezichthoudende en adviserende rol zullen wij het College van Bestuur (CvB) om rekenschap vragen aangaande deze aanbevelingen.

Het CvB legt ieder jaar rekenschap af over het gevoerde beleid en ontwikkelingen door middel van het jaarplan, gebaseerd op het strategisch beleidsplan 2016-2020, en de kwartaalrapportages. Periodiek spraken de voorzitter van de RvT en leden van het CvB met elkaar over algemene beleidsaangelegenheden en ad hoc vraagstukken.

De RvT heeft met grote tevredenheid eind december kennis genomen van het hoge deelnamepercentage en hoge scores van het medewerkersonderzoek. Weliswaar is er nog steeds ruimte voor verbetering op sommige punten, maar de overall scores geven een zeer mooie progressie aan.

Het is goed om te constateren, dat MOVARE het jaar 2018 niet alleen afsluit met een positief resultaat, maar ook -gegeven de kengetallen- financieel gezond is.

Vanuit zelfreflectie heeft in de eerste helft van het jaar een extern adviesbureau een evaluatie van het functioneren van de RvT uitgevoerd en is op basis hiervan in overleg met het CvB een toezichtvisie uitgewerkt. Tevens zijn in lijn met de toezichtvisie documenten en reglementen in het kader van governance geactualiseerd en (opnieuw) vastgesteld.

Gedurende het verslagjaar hebben er twee mutaties plaatsgevonden in de RvT. Alouis Heijmans, had al eerder aangegeven zijn, met goedkeuring van CvB en GMR, reeds verlengde herbenoeming per 1 januari 2019 te beëindigen. De RvT is hem bijzonder erkentelijk voor zijn deskundige inbreng als financieel deskundige en voor zijn inzet als voorzitter van de commissie Audit & Control. Anticiperend op zijn vertrek is per 1 oktober Hans Vossen benoemd tot RvT-lid. Bij het opstellen van de profielschets is, gegeven de samenstelling van de RvT, gekozen voor een financieel/bedrijfseconomisch profiel.

John Radermacher is vanwege gezondheidsredenen onverwacht per 1 september jl. gestopt als RvT-lid. Wij zijn hem zeer dankbaar voor zijn financieel deskundige inbreng, maar vooral ook voor het altijd belichten van zaken vanuit het sociaal maatschappelijk perspectief.

Bij zijn opvolging was in het profiel opgenomen dat kandidaten in ieder geval uit de regio afkomstig en sociaal maatschappelijk betrokken dienden te zijn. Dat heeft geresulteerd in de benoeming van Lars Valkenberg tot RvT-lid per 1 december jl.

De nieuwe leden van de RvT zijn geworven via open sollicitatieprocedures.

De RvT kende in 2018 de volgende samenstelling:

- mw. M.J. Keuzenkamp, voorzitter;
- mw. drs. K. van der Graaf, vice-voorzitter;
- A.J.L. Heijmans (lid tot en met 31 december);
- J.G.H.M. Radermacher (lid tot 1 september);
- mw. drs. K.C.J. Straus;
- L.H.J. Valkenberg RA (lid vanaf 1 december);
- H. Vossen (lid vanaf 1 oktober).

Ter voorbereiding op de besluitvorming door de RvT zijn twee commissies ingesteld: Commissie Werkgeverschap en Commissie Audit & Control.

De RvT en het CvB vergaderden in 2018 zes maal in gezamenlijkheid, te weten op 27 februari (themabijeenkomst strategisch personeelsbeleid), 27 maart, 12 juni, 11 september, 6 november (themabijeenkomst strategisch beleidsplan/schoolplannen 2019-2023) en 11 december.

Leden van de RvT voerden daarnaast in wisselende frequentie voorbereidend overleg met het CvB in daartoe samengestelde commissies.

Op de navolgende RvT-vergaderingen zijn onder andere de volgende besluiten genomen:

- 23-03-2018 meerjarenbegroting 2018 t/m 2021;
- 12-06-2018 goedkeuring van het jaarverslag 2017;
- 11-12-2018 goedkeuring van de begroting 2019.

Tijdens de vergaderingen is niet alleen van gedachten gewisseld met het CvB en de medewerkers van het MOVARE-bureau, maar vooral ook tijdens de totstandkoming van het Strategisch Beleidsplan met schooldirecteuren, IB'ers, leerkrachten en een vertegenwoordiging van de ouders.

De RvT heeft op 5 april en 13 november twee scholen van MOVARE bezocht. Tijdens deze bezoeken zijn ook nieuwe initiatieven als kwaliteitsborging en schakelklassen aan de orde gekomen. De bezoeken waren voor de RvT bijzonder inspirerend.

Op 22 mei en 30 oktober heeft de RvT een gesprek gevoerd met de GMR om zich te kunnen vergewissen van de wijze waarop de medezeggenschap op stichtingsniveau functioneert. De RvT heeft daarbij vastgesteld dat er sprake is van een professionele verstandhouding waarin met wederzijds vertrouwen wordt samengewerkt.

De wijze waarop het CvB de totstandkoming van het nieuwe strategische beleidsplan 2019-2023 gebruikt, met oog voor breed draagvlak en afstemming met de nieuwe schoolplannen, geeft de RvT vertrouwen voor de nieuwe beleidsperiode.

Dat vertrouwen wordt verstrekt door de resultaten van het bestuurlijk inspectiebezoek, de ontwikkeling op onderwijskundig gebied, de resultaten van het medewerkersonderzoek én de gezonde financiële huishouding.

De RvT spreekt dan ook waardering uit naar alle medewerkers van MOVARE, de medezeggenschapsorganen en de externe stakeholders voor de geleverde bijdrage aan de behaalde resultaten en ontwikkelingen van MOVARE in 2018. Wij zijn het CvB zeer erkentelijk voor de wijze waarop het hier sturing aan heeft gegeven.

Kerkrade, mei 2019

Namens de Raad van Toezicht,

Marjo Keuzenkamp
voorzitter

Hoofdstuk 1. Missie en Waarden, doelen 2018

1.1 Missie

MOVARE staat voor goed onderwijs op maat voor elke leerling. Dit gebeurt met autonomie, authenticiteit en met respect. Zowel voor elkaar als voor de wereld waarin wij leven.

1.2 Visie

MOVARE staat voor goed onderwijs voor alle leerlingen, voor nu en in de toekomst. Het onderwijs is, net zoals de maatschappij, continu in beweging. Om goed onderwijs te kunnen geven, is het zaak mee te bewegen. MOVARE geeft die beweging nadrukkelijk richting in de vorm van een vooruitstrevende aanpak en werkwijze. MOVARE is zowel letterlijk als figuurlijk continu in beweging om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen. Kenmerkend voor MOVARE zijn het hoge ambitieniveau, de ondernemingszin en de aandacht voor innovatie. Alle medewerkers geven hun activiteiten zodanig gestalte dat het de kwaliteit van het onderwijs ten goede komt. Op deze manier verzorgen wij goed onderwijs voor onze leerlingen.

1.3 MOVARE-kernwaarden

Onze kernwaarden transparantie, respect, veiligheid en samen zijn leidend in ons denken en doen. Zij helpen ons de juiste keuzes te maken en op koers te blijven.

Transparantie

We zijn open, eerlijk en duidelijk over onze ambities en in ons gedrag. We informeren leerlingen, ouders, elkaar, partners en partijen en leggen verantwoordelijkheid af over ons handelen.

Respect

We gaan met zorg en zorgvuldigheid om met leerlingen, ouders, elkaar, partners en partijen. We houden rekening met ieders belangen, bieden ruimte en hebben begrip voor ieders eigenheid. Een respectvolle omgang met onze directe omgeving en de gehele wereld waarin we leven maakt daar onderdeel van uit.

Veiligheid

We staan voor de emotionele- en fysieke veiligheid van onze leerlingen, medewerkers en samenwerkingspartners. Ik mag zijn wie ik ben, hoor erbij, mag meedoen, wordt gewaardeerd en voel me veilig.

Samen

We werken met alle betrokken partijen samen om het beste onderwijs voor onze leerlingen te realiseren. Door samen te werken pakken wij onze gezamenlijke verantwoordelijkheid, gebruiken en delen we elkaars ervaringen, talenten en kennis, leren we van en met elkaar, stemmen we op elkaar af en zorgen we voor een fijne werksfeer.

1.4 Beleidsplan 2016-2020

Op stichtings- en op schoolniveau wordt nadere invulling gegeven aan het vastgestelde beleidsplan 2016-2020. Het plan is onder regie van het College van Bestuur door middel van brainstorm- en inspiratiesessies met schooldirecteuren, medewerkers, leden van de GMR, leden van de Raad van Toezicht en 'critical friends' (partners) tot stand gekomen.

Het beleidsplan is opgebouwd uit de navolgende onderdelen:

1. Basis op orde

Wij realiseren Goed Onderwijsbestuur met transparant beleid en een bedrijfsvoering waarbij het geven van rekenschap als uitgangspunt dient.

2. Het Kind

De behoeften en talenten van het kind nemen ons bij de hand bij het realiseren van voor het kind passend onderwijs.

3. Onderwijskwaliteit

Wij creëren betekenisvol, passend en innovatief onderwijs. Binnen MOVARE zetten professionele medewerkers zich vol passie en bevologenheid in voor de ontwikkeling van het kind.

4. Personeel

MOVARE is een lerende organisatie: wij werken samen, leren van elkaar en maken gebruik van elkaars

kwaliteiten en ervaringen en dat gebruiken wij ook bij het opleiden van leerkrachten (OIS). Binnen MOVARE zetten professionele medewerkers zich vol passie en bevologenheid in voor de ontwikkeling van het kind.

5. Ouders

In een actieve professionele verbinding met de ouders en de omgeving stimuleren wij de ontwikkeling van het kind.

6. Maatschappij en de wereld

Anticiperend op de snel veranderende wereld, voldoen wij aan onze maatschappelijke opdracht.

MOVARE heeft in de operationalisering van haar strategie, ter ondersteuning van de scholen, vormgegeven aan programmalijnen:

- Onderwijs en innovatie;
- Onderwijs en organisatie;
- Onderwijs en internationalisering;
- Onderwijs en gezondheid;
- Onderwijs en ondersteuning;
- Onderwijs en kwaliteitszorg;
- Communicatie en de lerende organisatie.

Daarbinnen wordt gewerkt aan MOVARE-projecten, die invulling geven aan de gewenste strategische verbeterrichting. Voorbeelden hiervan zijn: opzetten en uitvoeren van een auditsystematiek, de Gezonde Basisschool van de Toekomst, Euregionaal Onderwijs en Passend Onderwijs.

1.5 Doelen en resultaten 2018

Het MOVARE-beleidsplan 2016-2020 is de basis voor een vertaling met bijbehorende doelstellingen en prioritering in jaarplannen. Het uitgangspunt voor toetsing daarbij, zijn de Missie en Visie van MOVARE. De daarin succesbepalende factoren hebben bij de realisatie van de beleidsplandoelstellingen absolute prioriteit. De succes bepalende factoren zijn:

1. Basis op orde;
2. MOVARE creëert betekenisvol, passend en innovatief onderwijs;
3. Het kind; de behoeften en talenten van het kind nemen ons bij de hand in het realiseren voor het kind passend onderwijs;
4. Ouders: MOVARE is in actieve verbinding met de ouders;
5. MOVARE is een lerende organisatie;
6. Binnen MOVARE zetten professionele medewerkers zich vol passie en bevologenheid in voor de ontwikkeling van het kind
7. MOVARE voldoet anticiperend op de snel veranderende wereld aan haar maatschappelijke opdracht.

MOVARE werkt al een aantal jaren met de A3 Methodiek. Het jaarplan 2018, met daarin de doelen en de voortgang van de realisatie, wordt vastgelegd conform deze Methodiek. Drie maal per jaar vindt evaluatie en voortgangsrapportage plaats aan de organisatie en Raad van Toezicht.

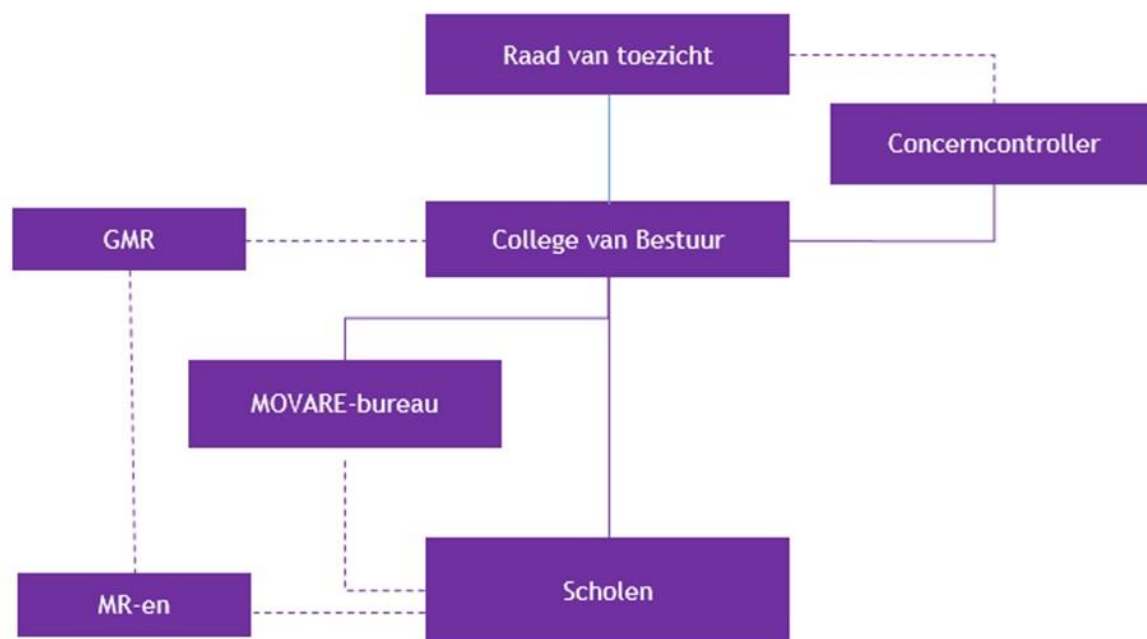
In dit bestuursverslag vindt u de weerslag van de gerealiseerde resultaten in 2018.

1.6 Start ontwikkelen nieuw strategisch beleidsplan 2019-2023

Het huidige strategisch beleidsplan heeft als einddatum 31 december 2020. De einddatum van de huidige schoolplannen is echter 31 juni 2019. Vandaar dat het CvB heeft besloten de ingangsdatum van het nieuwe strategisch beleidsplan 1 augustus 2019 te laten zijn. Hierdoor ontstaat de ideale situatie dat beide plannen eenzelfde doorlooptijd hebben. In september 2018 is gestart met de voorbereidingen om te komen tot nieuwe schoolplannen en een nieuw strategisch beleidsplan. Daarbij wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan het borgen van het gelijktijdig laten verlopen van beide processen (kruisbestuiving). Ultimo verslagjaar waren de eerste ruwe schetsen gereed.

Hoofdstuk 2. De organisatie

2.1 Organisatiestructuur

2.2 Scholen, onderwijssoorten

Onderwijsstichting MOVARE is (ultimo verslagjaar) het bevoegd gezag van 46 scholen met in totaal 53 locaties in de gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Onderbanken, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein en Vaals. Dit zijn 41 'reguliere' basisscholen, 1 taalschool, 3 scholen voor speciaal basisonderwijs en 1 school voor speciaal (voortgezet) onderwijs. MOVARE kent katholiek, oecumenisch, protestants-christelijk, algemeen bijzonder en openbaar onderwijs. Eén basisschool biedt Jenaplanonderwijs aan en één school biedt taalonderwijs aan nieuwkomers aan.

2.3 Scholenfusies

Per 1 augustus is basisschool St. Jozef te Doenrade overgenomen van Kindante. Per gelijke datum is de school gefuseerd met MOVARE-school St. Jozef in Merkelbeek. Laatstgenoemde is hoofdlocatie, de locatie in Doenrade dislocatie.

Eveneens per 1 augustus zijn basisschool Hoensbroek-Zuid en basisschool De Voeëgelsjtang gefuseerd. De fusieschool draagt de naam Wonderwijs; in 2019 zal de school worden gehuisvest in de aanbouw zijnde BMV Hoensbroek-Zuid.

2.4 Aantal leerlingen

Op teldatum 1 oktober 2018 telde de stichting in totaal 11.503 leerlingen (2017: 11.476). Opgesplitst per gemeente:

Gemeente	2018	2017	2016
Brunssum	1.769	1.790	1.870
Heerlen	2.721	2.744	2.769
Kerkrade	2.975	3.036	3.048
Landgraaf	2.578	2.545	2.572
Beekdaelen	514	411	422
Sittard-Geleen	118	122	110
Simpelveld	657	661	672
Stein	-	-	74
Vaals	171	167	174
Totaal	11.503	11.476	11.711

Een totaaloverzicht van scholen en aantal leerlingen is te vinden in bijlage 1.

2.5 Medewerkers

De stichting telde ultimo verslagjaar 1079 medewerkers, waarvan 858 vrouwen en 221 mannen. Zij waren werkzaam op de scholen of op het MOVARE-bureau. De gemiddelde leeftijd van de mannen was 46 jaar; de vrouwen waren gemiddeld 43 jaar. Zie ook de onderstaande tabel.

Gemiddelde leeftijd	2018	2017	2016
mannen	46	49	50,3
vrouwen	43	44	45,2

2.6 Bestuur en toezicht

Uitgangspunten voor de bestuurlijke vormgeving van MOVARE zijn de principes van 'governance' in het onderwijs (zie Code Goed Bestuur in het Primair Onderwijs, versie 2012):

- deskundig en zorgvuldig bestuurlijk handelen;
- het tegengaan van oneigenlijk gebruik van bevoegdheden;
- een goede verdeling en deling van bevoegdheden ('checks and balances').

Onderwijsstichting MOVARE kent een statutair onderscheiden Raad van Toezicht en een College van Bestuur. De bevoegdheden en werkwijzen van de Raad van Toezicht en het College van Bestuur zijn formeel vastgelegd in een reglement voor de Raad van Toezicht en een bestuursreglement.

De Raad van Toezicht houdt toezicht op het beleid van het College van Bestuur, gericht op de verwezenlijking van de doelstelling van de stichting en de algemene gang van zaken. De Raad van Toezicht treedt op als formele werkgever van de leden van het College van Bestuur en heeft oog voor maatschappelijke ontwikkelingen en de belangen van iedereen die bij het primair onderwijs is betrokken. De Raad bestaat uit 5 leden en legt publiekelijk verantwoording af over het door haar uitgevoerde toezicht. Voor de samenstelling van de RvT wordt verwezen naar bijlage 3.

Het College van Bestuur is belast met het besturen van de stichting en vertegenwoordigt de stichting in en buiten rechte. Het College van Bestuur treedt op als werkgever voor alle medewerkers in dienst van MOVARE. Statutair telt het College van Bestuur twee leden, van wie één de functie van voorzitter heeft; benoeming geschiedt door de Raad van Toezicht.

2.7 Samenstelling College van Bestuur

Met ingang van het schooljaar 2015-2016 wordt het College van Bestuur gevormd door de heer Ryszard Kruszel (voorzitter) en mevrouw Kiki Huijnen-Becks (lid). Zie bijlage 2 voor de portefeuillevreiding en nevenfuncties van het CvB.

2.8 MOVARE-bureau

Het MOVARE-bureau ondersteunt en adviseert de scholen en het College van Bestuur en heeft drie afdelingen: Bedrijfsvoering, Bestuurs- en Managementondersteuning en Personeel, Onderwijs en Kwaliteit.

2.9 Directiemutaties

De volgende directiemutaties hebben in 2018 plaatsgevonden:

- vanaf januari is er een waarnemend directeur (0,5 fte) op bs. De Vlieger in Sittard;
- op bs. De Blokkenberg is er vanaf maart een locatie-verantwoordelijke (aanspreekpunt voor ouders en team) De huidige directeur is van genoemde datum ook waarnemend directeur van bs. Bocholtz.;
- daar de directeur SBO De Wissel in mei is benoemd tot wethouder van de gemeente Landgraaf, is er op deze school een waarnemend directeur benoemd. Daar de benoemde waarnemend directeur locatieverantwoordelijke op Taalschool De WereldDelen was, is op de Taalschool een nieuwe locatieverantwoordelijke aangesteld;
- per 1-8-2018 zijn er een nieuwe directieuren benoemd op bs. Bleijerheide, bs. Gerardus Majella en OBS Wereldwijs;
- de directeur van bs. St. Jozef Merkelbeek is op 1 augustus benoemd tot directeur van de fusieschool St. Jozef Doenrade/Merkelbeek. Op dezelfde datum is de directeur van bs. Hoensbroek-Zuid en bs. De Voëgelsjant benoemd tot directeur van de uit beide scholen ontstane fusieschool Wonderwijs;
- ingaande 1 oktober is een nieuwe directeur benoemd op bs. Langeberg.

2.10 Strategische partners

2.10.1 Samenwerkingsverbanden

Als gevolg van de invoering van Passend onderwijs per 1 augustus 2014 maakt MOVARE deel uit van:

- Samenwerkingsverband Passend primair onderwijs Heerlen e.o.;
- Samenwerkingsverband Passend primair onderwijs Maastricht en Heuvelland;
- Samenwerkingsverband Passend onderwijs PO Westelijke Mijnstreek;
- Samenwerkingsverband Passend onderwijs VO Parkstad e.o.

2.10.2 Overheid

Er is ambtelijk en bestuurlijk overleg met de gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Sittard-Geleen en Vaals, Intergemeentelijk orgaan Parkstad Limburg, Ontwikkelingsmaatschappij Parkstad Limburg, IBA (Internationale Bau Ausstellung) Parkstad, de gemeenten Sittard-Geleen en Vaals en de provincie Limburg. Contact- en overlegmomenten zijn er ook met Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), Inspectie van het Onderwijs en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

2.10.3 Partners op het gebied van educatie en welzijn

MOVARE vervult de rol van bemiddelaar tussen de aanbieders van kinderopvang (voor- en naschoolse opvang) en de ouders en werkt ook samen met instellingen voor professioneel peuterspeelzaalwerk in de regio.

Als het gaat om het opleiden van leerkrachten, heeft MOVARE een samenwerkingsrelatie met de Nieuwste Pabo. Regionaal wordt samengewerkt met collega-schoolbesturen en aanbieders van voortgezet onderwijs.

MOVARE participeert in de centra voor jeugd en gezin.

2.10.4 PO-tafel Zuid-Limburg

De besturen van El Habib, INNOVO, Kindante, Kom Leren, Mosalira, MOVARE en Triade hebben de spreiding van basisschoolvoorzieningen tot een gezamenlijk agendapunt gemaakt. In onderling overleg (Primair Onderwijs, afgekort PO, -tafel genoemd) wordt besproken op welke wijze de gevolgen van deze ontwikkelingen aangepakt

kunnen worden. Doel is te komen tot een kwalitatief en financieel gezonde onderwijsinfrastructuur in Zuid-Limburg met voldoende keuzemogelijkheden voor ouders. Het motto daarbij is: “ieder kind heeft recht op goed onderwijs”. De betrokken besturen hebben onder meer samengewerkt ten aanzien van arbeidsmarktvaagstukken en stakingsacties (o.a. aangaande standpuntinname en de communicatie naar personeel, ouders en pers).

2.10.5 Besturenorganisaties en vakbonden

De stichting is aangesloten bij de volgende landelijke besturenorganisaties: Verenigde Bijzondere Scholen (VBS), Vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs (Verus) en VOS/ABB: Vereniging voor bestuur en management in het openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs. MOVARE is lid van de PO-Raad en overlegt met de centrales voor overheids- en onderwijspersoneel.

2.11 Medezeggenschap

MOVARE heeft een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR). Op grond van de Wet medezeggenschap op scholen (Wms) geeft de raad advies en verleent hij instemming over schooloverstijgende zaken (aangelegenheden die van gemeenschappelijk belang zijn voor alle scholen of voor de meerderheid van de scholen). Medezeggenschapszaken met betrekking tot individuele scholen worden behartigd door de Medezeggenschapsraden (MR-en) van de afzonderlijke scholen. Hier geldt: “medezeggenschap volgt zeggenschap”.

Naast het voldoen aan de wettelijke kaders geeft MOVARE ook nadrukkelijk aandacht aan de “informele” invulling van de medezeggenschap die bestaat uit invulling van de “medezeggenschapscultuur”. Het vroegtijdig betrekken van de medezeggenschapsorganen bij beleidsvoornemens (concepten) en de gezamenlijke organisatie door GMR, CvB en MOVARE-bureau van themabijeenkomsten voor (G)MR-leden zijn daar voorbeelden van.

De voornaamste documenten die de GMR in 2018 ontving, waren:

Adviesrecht:

- aangepaste notitie Toelating, time-out, schorsing en verwijdering leerlingen (positief advies);
- integriteitscode (positief advies).

Instemmingsrecht personeelsgeleding:

- bestuursformatieplan 2018-2019 (instemming);
- aanvulling functiebouwwerk (instemming);
- aangepast aanwezigheidsbeleid (instemming);
- aangepaste regeling gesprekkencyclus (instemming);
- vergoedingsregeling zakelijke kilometers (instemming).

Ter informatie:

- notitie commissie Identiteit;
- MOVARE en de visie op ontwikkelingen binnen SBO SO/VSO scholen;
- notitie directiefuncties;
- beleidskader audits;
- resultaten medewerkersonderzoek;
- update strategisch personeelsbeleid;
- toetsingsrapportage in control frame;
- verzuimcijfers;
- resultatenoverzicht 2017
- jaarplan 2018;
- jaarverslag 2017.

De GMR vergadert maandelijks, met uitzondering van juli en augustus, en het dagelijks bestuur van de GMR heeft tweewekelijks afstemmingsoverleg met het College van Bestuur. Drie maal per jaar is er een themabijeenkomst van de GMR met de medezeggenschapsraden en twee keer per jaar komt de GMR bijeen met de Raad van Toezicht en het College van Bestuur.

Voor de samenstelling van de GMR wordt verwezen naar bijlage 4.

2.12 Klachtbehandeling

Op grond van de Kwaliteitswet die in werking is getreden op 1 augustus 1998 zijn de schoolbesturen verplicht (artikel 14 WPO en 23 WEC) een klachtenregeling te hebben. Het klachtrecht heeft een belangrijke signaalfunctie met betrekking tot de kwaliteit van het onderwijs. Door de klachtenregeling ontvangen het bevoegd gezag en de school op eenvoudige wijze signalen die hen kunnen ondersteunen bij het verbeteren van het onderwijs en de goede gang van zaken op school.

Veruit de meeste klachten over de dagelijkse gang van zaken in de school zullen in onderling overleg tussen ouders, leerlingen, personeel en schoolleiding op een juiste wijze worden afgehandeld. Indien dat echter, gelet op de aard van de klacht, niet mogelijk is of indien de afhandeling niet naar tevredenheid heeft plaatsgevonden, kan men een beroep doen op de klachtenregeling.

Per identiteit bestaat er een landelijke klachtencommissie. Alle MOVARE-scholen zijn op basis van hun identiteit aangesloten bij een van deze commissies.

MOVARE maakt gebruik van de dienstverlening van een professioneel adviesbureau voor wat betreft externe vertrouwenspersonen in het kader van de klachtenregeling.

In 2018 zijn 5 klachten geregistreerd. Eén klacht is door de landelijke commissie ongegrond verklaard en één grotendeels ongegrond. Eén klacht is ingetrokken, naar aanleiding van één klacht zijn afspraken met klagers gemaakt en naar aanleiding van een andere klacht is de klachtenregeling op onderdelen verfijnd.

In bijlage 5 is het jaarverslag van de externe vertrouwenspersonen in het kader van de klachtenregeling opgenomen.

2.13 Levensbeschouwelijke Identiteit

Uitgangspunten MOVARE:

- Er is gelijkwaardigheid in denominatie van alle participerende scholen;
- Het CvB draagt er zorg voor dat de identiteitsaspecten van het bijzonder onderwijs behartigd en bewaakt worden. Het CvB heeft daartoe in 2018 een commissie ingesteld die overleg voert met scholen en ouders en indien van toepassing met het bisdom;
- Voor katholieke scholen handelt het CvB volgens het ARKO (Algemeen Reglement voor het Katholiek Onderwijs) 1987;
- Protestants-christelijke scholen geven levensbeschouwelijk onderwijs vanuit het protestants-christelijke gedachtegoed;
- Bijzonder neutrale scholen geven levensbeschouwelijk onderwijs vanuit de gelijkwaardigheid van visies en de verdraagzaamheid tussen opvattingen, opdat de leerling op grond van de eigen overtuiging en verdraagzaamheid jegens die van anderen kan deelnemen aan de samenleving;
- Openbare scholen scheppen in hun lessen ruimte voor vigerende opvattingen en waarden in de Nederlandse samenleving;
- Het CvB laat in het schoolplan aangeven op welke wijze vorm en inhoud wordt gegeven aan de identiteit c.q. wezenskenmerken van het openbaar onderwijs;
- Het CvB zorgt op openbare scholen voor de mogelijkheid van levensbeschouwelijk onderwijs.

MOVARE staat voor:

- betekenisvol onderwijs;
- aandacht voor autonomie, authenticiteit, respect;
- elkaar en de wereld waarin we leven.

MOVARE wil:

- aandacht voor burgerschapsvorming;
- bijdragen aan het socialiserend aspect;
- voorbereiden op de maatschappij;
- voor leerlingen een basis leggen voor een optimale sociale en emotionele ontwikkeling en volwaardige deelname aan de samenleving.

Openbare scholen

De openbare scholen van MOVARE worden periodiek geauditeerd door VOS/ABB. Tijdens deze audit staat de openbare identiteit centraal. Dit gebeurt met behulp van het Zelfevaluatiekader Identiteit. De resultaten van deze audit leveren stuurinformatie op school- en stichtingsniveau op. Daarnaast gebruikt MOVARE deze auditinformatie als verantwoording naar de lokale overheden en andere ketenpartners. Het betreft een vierjarencyclus:

Gemeente	Jaartal onderzoek
Landgraaf	2018-2019
Heerlen	2014-2015
Brunssum	2017-2018
Kerkrade	2014-2015
Vaals	2014-2015

OBS De Trampoline in Brunssum is in het verslagjaar geauditeerd en de bevindingen zijn vastgelegd in een rapportage d.d. mei 2018.

Hoofdstuk 3. Onderwijs

Onderstaand geven wij een toelichting op de doelen van MOVARE en de realisatie hiervan in 2018 ten aanzien van passend onderwijs, de samenwerking met ketenpartners en kwaliteitszorg.

3.1 Passend onderwijs

Op regionaal niveau hebben besturen en ketenpartners met het samenwerkingsverband de regiovisie onderwijskaart vastgesteld in 2017. In de regiovisie onderwijskaart wordt uitgebreid ingegaan op het versterken van de basisondersteuning. De basisondersteuning moet van een zodanig niveau zijn dat alle scholen tijdig, flexibel en adequaat alle hulp en ondersteuning kunnen bieden tot aan een verwijzing naar het s(b)o. De scholen bieden die ondersteuning autonoom of met behulp van netwerkpartners op het knooppunt van onderwijs en jeugdhulp aan. Dit is vastgelegd in schoolondersteuningsprofielen. De regie ligt bij de scholen en schoolbesturen. Als we de basisondersteuning effectief en kwalitatief weten te versterken, leidt dat op termijn tot lagere deelnamepercentages van het speciaal basisonderwijs (SBO) en speciaal onderwijs (SO) in relatie tot de verevening.

Hoezeer we de basisondersteuning in het regulier onderwijs ook versterken, er zullen altijd leerlingen zijn die in het regulier onderwijs niet de passende ondersteuning kunnen krijgen. Het voortbestaan van specialistische onderwijsvoorzieningen wordt gegarandeerd en bovenregionaal vormgegeven.

Het is aan de bij de samenwerkingsverbanden aangesloten besturen dit uit te werken op bestuurlijk en schools niveau. De regiovisie streeft naar inclusief onderwijs, thuisnabij in scholen waar de basisondersteuning (ondersteuningsniveau 1 t/m 4) van hoog niveau is.

In 2018 heeft MOVARE de focus gelegd op het ontwikkelen van een visie en concepten voor het realiseren van Passend Onderwijs binnen MOVARE en het uitvoeren in pilots.

MOVARE heeft de uitgangspunten van deze regiovisie uitgewerkt in een visie passend onderwijs van MOVARE waarbij de regiegroep passend onderwijs een belangrijke rol speelt.

Visie passend onderwijs MOVARE:

- Passend onderwijs wordt daar waar het kan regulier vormgegeven in onze basisscholen
- De leerling staat centraal
- Zoveel mogelijk kinderen krijgen goed en passend onderwijs in reguliere basisscholen.

3.1.2 Doelstellingen passend onderwijs MOVARE

Het aantal verwijzingen vanuit reguliere scholen naar speciale scholen is in 2018 gemiddeld uitgekomen op 0,8%, hetgeen in lijn is met de geformuleerde regiodoelstellingen. Dat is een mooi resultaat. Het bezettingspercentage binnen het SO en SBO is echter nog te hoog. De reden hiervoor is onder andere gelegen in het feit dat de zogenaamde onderinstroom (kinderen vanaf 4 jaar die vanuit MKD en KDC instromen in SO en SBO) nog niet goed in beeld is.

In 2018 is onder leiding van de MOVARE-regiegroep Passend Onderwijs gestart met het uitvoering geven aan thuisnabij inclusief onderwijs, door middel van een pilot, drie startklassen in Heerlen, Brunssum en Kerkrade. Doel van deze pilot is de onderinstroom van kinderen goed te laten verlopen in het reguliere onderwijs.

3.2 Samenwerken met ketenpartners

Door goede samenwerking streeft MOVARE ernaar dat kinderen in toenemende mate krijgen wat ze nodig hebben. Samenwerking met gemeenten is cruciaal om zoveel mogelijk thuisnabij onderwijs-zorg-combinaties te realiseren in een aantal van onze scholen waarbij kinderen het onderwijs en de zorg krijgen die nodig is voor hun ontwikkeling.

In 2018 is in het kader van de goede samenwerking met ketenpartners hard gewerkt aan de totstandkoming per 1-1-2019 van de coöperatie Jong en Sterk (JENS) in de gemeenten Landgraaf, Heerlen en Voerendaal.

JENS gaat zoveel mogelijk preventief werken in de wijken en buurten, samen met partners en informeel (zonder tussenkomst van allerlei beschikkingen). In de wijken wordt in onderwijs-zorgscholen gewerkt met integrale teams van deskundigen (leerkrachten, zorgfunctionarissen, medewerkers opvang etc.). Onder de naam JENS vallen de volgende hoofdaanbieders: Mondriaan, Xonar (MKD), Alcander, Welsun, Meander JGZ, Koraalgroep. In de andere gemeenten streeft MOVARE soortgelijke samenwerking na, maar dan in direct contact met de gemeente zelf.

Voor 2019 kijkt MOVARE uit naar de samenwerking met JENS en andere gemeenten om op meerdere plekken

dergelijke onderwijs-zorgcombinaties te realiseren waardoor meer kinderen behouden blijven voor het regulier onderwijs en tevens meer vierjarigen regulier starten.

3.3 Kwaliteitszorg

MOVARE streeft naar kwalitatief goed onderwijs. De Bevindingen uit audits, de schoolfoto's, inspectierapporten en de analyse eindopbrengsten vormen de inhoudelijke bouwstenen om de kwaliteit van het onderwijs te volgen, op peil te houden en te vergroten. In de kwaliteitscyclus van MOVARE wordt op een systematische manier omgegaan met onderwijs- en kwaliteitsontwikkeling. Dit vormt een essentieel onderdeel. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de PDCA-cyclus (Plan, Do, Check, Act). Deze kwaliteitscirkel vormt een adequaat middel om leerresultaten te monitoren, onderzoeken en bij te stellen. Scholen worden daarnaast actief gevolgd en gaan gericht op zoek naar aanvullende feedback van afdeling Onderwijs, stakeholders en ketenpartners.

3.4 Audits

MOVARE-scholen willen zicht hebben en houden op hun (onderwijs)kwaliteit. De analyse van opbrengsten, ouder en leerling tevredenheidsspeilingen en zelfevaluatie instrumenten zijn interne bouwstenen voor de manier waarop dit zicht gestalte krijgt. Door ook derden in de school te laten kijken, wordt het eigen zicht op de kwaliteit geobjectiveerd. Tijdens een audit bezoekt een auditteam van MOVARE de school. Dit auditteam bestaat uit een schoolleider, een intern begeleider en een medewerker van de afdeling onderwijs of kwaliteit van het stafbureau.

MOVARE heeft in 2018 veertien auditoren opgeleid. Het doel was om vanaf het schooljaar 2018-2019 te kunnen starten met audits als actief kwaliteitsinstrument. In de loop van 2018 heeft het auditteam (deels als onderdeel van de training en deels als formele geplande audits) 10 scholen bezocht en deze vervolgens voorzien van een inhoudelijke terugkoppeling. In 2019 wordt het auditen doorontwikkeld.

3.5 Onderwijsinspectie ontwikkelingen en voortgang

De onderwijsinspectie maakte in 2018 de omslag van het schoolgerichte naar het bestuursgericht toezicht. Het CvB is eindverantwoordelijk voor de kwaliteit van haar scholen, maar de scholen geven vorm aan die kwaliteit. Het is aan het CvB om te laten zien wat zij op het gebied van de kwaliteit van haar scholen onderneemt. De inspectie verifieert het beeld van die kwaliteit op een aantal scholen.

- Doelstelling: kwalitatief goed onderwijs, waarbij alle scholen hebben minimaal een basisarrangement hebben gerealiseerd.

Ultimo verslagjaar hebben alle MOVARE-scholen een basisarrangement. Een aantal scholen heeft op deelaspecten de beoordeling 'Goed'. Gedurende het kalenderjaar 2018 had slechts één school tijdelijk een aangepast arrangement. MOVARE heeft mogelijke aandachtsscholen gedetermineerd en deze scholen worden (zowel extern als intern) intensief begeleid. Aandachtsscholen zijn bepaald op basis van: wisselende eindopbrengsten, verzuim, directiewisseling en grote projecten.

De MOVARE-audits zorgen er, net als de schoolfoto, voor dat het zicht op de kwaliteit van de scholen toeneemt. De schoolfoto kan hierbij gezien worden als een instrument voor zelfevaluatie dat in het team het gesprek over de waargenomen kwaliteit van het onderwijs ondersteunt. Samen met de audits zorgt dit ervoor dat de kans op scholen die een aangepast arrangement krijgen, afneemt.

3.6 Tevredenheidsspeilingen

Onderwijs en onderwijskwaliteit zijn mensenwerk. MOVARE-scholen werken met de beste intenties aan de ontwikkeling van hun onderwijskwaliteit en kunnen daarbij niet zonder de input van leerlingen en ouders. Zij zijn het immers die de kwaliteit van het onderwijs en de interactie op school aan den levende lijve ondervinden. Om die reden hecht MOVARE eraan dat ouder- en leerling tevredenheidsspeilingen een integraal deel uitmaken van het kwaliteitsinstrumentarium van de scholen.

De doelen (gesteld met het oog op realisatie aan het einde van de lopende plancyclus in 2020) met betrekking tot deze peilingen luiden als volgt:

- Doelstelling: Periodiek een kind-tevredenheidsonderzoek op alle scholen (norm =7)
65% van de MOVARE-scholen heeft in het schooljaar 2017-2018 of in de twee jaren daarvoor een leerling tevredenheidsspeiling afgenomen.

- Doelstelling: Periodiek een oudertevredenheidsonderzoek, met vragen over identiteit en onderwijsaanbod binnen alle scholen (norm = 7).

76% van de MOVARE-scholen heeft in het schooljaar 2017-2018 of in de twee jaren daarvoor een ouder tevredenheidspeiling afgenomen.

Zowel voor de leerling- als ouder tevredenheidspeiling geldt dat door de verkorting van de planperiode nog niet alle informatie beschikbaar is. Daarnaast is het zo dat een aantal scholen aangegeven heeft in het lopende schooljaar beide enquêtes uit te voeren. De in het strategisch beleidsplan gehanteerde norm (7) is over de verschillende enquêtes heen lastig vergelijkbaar. Een aantal scholen werkt met eigen lijsten, een aantal scholen werkt met DUO, WMK of andere kleinere instrumenten.

Met de resultaten van deze tevredenheidsmeting worden per school acties ondernomen. Omdat er verschillende enquêtes gebruikt worden zijn er geen optelbare MOVARE-resultaten te rapporteren.

3.7 Leerlingenraad

Leerling- en ouder tevredenheidspeilingen meten de tevredenheid over het de school en de onderwijskwaliteit achteraf. Het zijn belangrijke instrumenten om beleid bij te kunnen stellen, maar ze hebben geen pro-actief karakter. Ouders kunnen in de medezeggenschapsraad en de ouderraad wél een proactieve rol innemen. Leerlingen kunnen dit doen in de leerlingenraad. Op deze manier laten MOVARE-scholen zien dat ze zowel ouders als kinderen als full partner zien.

- Doelstelling: meer dan 50% van de scholen heeft een leerlingen-/kindraad 63% van de MOVARE scholen werkt op dit moment met een kind- of leerlingenraad. 11% van de MOVARE-scholen staat op het punt om met deze raad te starten.

3.8 Analyse eindopbrengsten

In het voorjaar maken alle MOVARE-leerlingen de eindtoets basisonderwijs. Deze toets is de laatste jaren niet alleen meer bedoeld om voor de individuele leerling in kaart te brengen wat zijn of haar perspectief voor het vervolgonderwijs is, het is in toenemende mate ook een instrument geworden waarmee de school haar eigen onderwijskwaliteit kan evalueren. De eindtoets basisonderwijs overziet het resultaat van 8 jaar onderwijs. De analyse van de toets op de verschillende deelgebieden (rekenen, taal spelling, begrijpend lezen etc.) kan inzichtelijk maken waar de school haar focus op moet richten.

44 Reguliere scholen (BAO/SBO) maakten de eindtoets in het vroege voorjaar van 2018. Deze gegevens zijn afgezet tegen de ondergrens van de inspectie. De scores van de scholen worden beoordeeld aan hand van de on gecorrigeerde opbrengsten. Dit wil zeggen dat álle leerlingen die de toets meegemaakt hebben, ook daadwerkelijk in het gemiddelde meegenomen worden.

Scholen kunnen kiezen uit verschillende toetsinstrumenten en in 2018 is de diversiteit weer licht toegenomen.

Afname 2018		Afname 2017
21% (9 scholen)	CITO EB	50% (22 scholen)
61% (27 scholen)	Route 8	36% (16 scholen)
16% (7 scholen)	IEP	14% (6 scholen)
2% (1 school)	DIA	

Na uitfiltering van leerlingen die conform regelgeving uit de gemiddelde schoolscore gelaten mogen worden, blijven 7 scholen over met een score beneden de norm. Aan deze scholen wordt extra aandacht besteed.

3.9 Definitief rapport bestuurlijk inspectiebezoek

Begin 2018 ontvingen wij het definitieve rapport naar aanleiding van het eind 2017 gehouden bestuurlijk inspectiebezoek. Voor een samenvatting wordt verwezen naar de infographic:

Een blik op de resultaten van het inspectierapport

Onderzoek Inspectie van het Onderwijs

- 1 Inspectieonderzoek minstens één keer in de vier jaar
- 2 Najaar 2017
- 3 Check onderwijskwaliteit scholen
- 4 Leerlingen ondervraagd / lessen bezocht
- 5 Check kwaliteitszorg & ambitie & financieel beleid MOVARE-bureau
- 6 Bestuursdocumenten beoordeeld
- 7 Inspectie zeer positief over MOVARE

Troospunten

- Basis & financiën op orde
- Open, duidelijke & respectvolle communicatie CvB
- Focus op 'wat kinderen nodig hebben'
- Scholen krijgen veel ruimte om schoolontwikkeling vorm te geven

Verbeterpunten

- Ook in toekomst zicht houden op onderwijskwaliteit
- Scholen delen te weinig kennis onderling
- 'MOVARE-gevoel' nog niet tastbaar voor scholen

Hoofdstuk 4. Personeel

Onze ambitie voor medewerkers is dat medewerkers bekwaam, toekomstbestendig en bevlogen zijn ten aanzien van onze ambities voor onze kinderen.

MOVARE realiseert deze ambitie door in te zetten op goed werkgeverschap én goed werknemerschap. Met het uitgangspunt: medewerkers zijn (weer) trots op MOVARE!

In dit kader is de leiderschapsontwikkeling en de ontwikkeling van het persoonlijk leiderschap van medewerkers op alle terreinen van belang.

Het uitgangspunt hierbij is dat we proactief en preventief willen werken in het belang van medewerkers.

Daarnaast de ontwikkeling van een lerende organisatie, waarbij verbeteren en vernieuwen belangrijke onderdelen zijn. Om dit te realiseren zijn een aanspreekcultuur en de professionalisering van medewerkers en leidinggevendend cruciaal. De (door)ontwikkeling van goed werkgeverschap én goed werknemerschap steunen in deze beleidsperiode op 3 pijlers:

1. Ontwikkeling medewerkers
2. Cultuur- en Organisatieontwikkeling
3. Vitaliteit van medewerkers

Daarnaast wordt vanuit het oogpunt van professionaliteit en wettelijke kaders gewerkt aan activiteiten in het kader van de basis op orde.

4.1 Ontwikkeling medewerkers

In 2018 lag ook de focus op leiderschapsontwikkeling en de professionalisering van medewerkers. Ook de optimalisatie van het mobiliteitsproces was een doelstelling.

4.2 Leiderschapsontwikkeling

Ten aanzien van leiderschapsontwikkeling lag in 2018 de nadruk op registratie en herregistratie van schoolleiders. De 46 schoolleiders voldoen aan de (her)registratie:

- 35 directeuren staan geldig geregistreerd of hebben hun herregistratie vastgelegd;
- 9 schoolleiders zijn ingeschreven in het register, hebben de juiste diplomering, maar hebben deze diplomering nog niet geregistreerd;
- 2 directeuren ontbreken in het register, hebben de juiste diplomering, zijn afkomstig van een andere stichting en moeten dit in de registratie nog aanpassen.

Daarnaast is na selectie in 2018 een nieuwe kweekvijvergroep gestart. Deze groep van 7 medewerkers heeft de ambitie om door te stromen naar de schoolleidersfunctie. Zij worden door MOVARE gefaciliteerd in hun professionalisering tot schoolleider, qua opleiding en persoonlijke en leiderschapsontwikkeling.

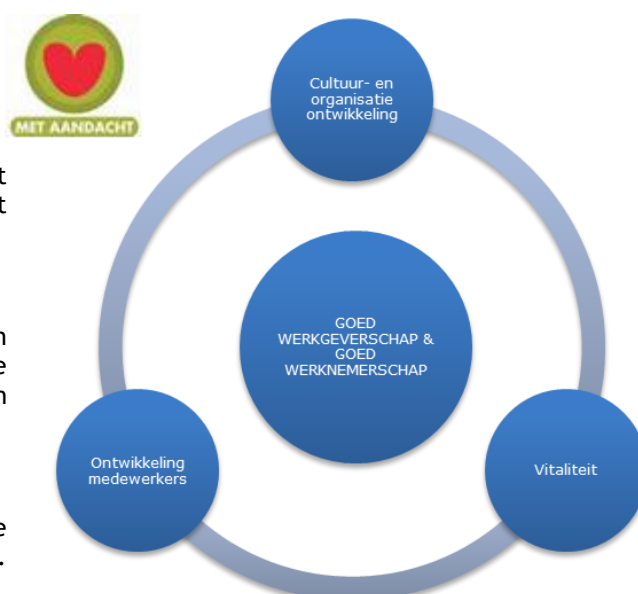
Van de kweekvijvergroep van 8 medewerkers die gestart is in 2017, zijn 4 medewerkers inmiddels gediplomeerd, 3 in de eindfase en 1 medewerker heeft het traject beëindigd. 5 van deze medewerkers hebben inmiddels een functie als vervangend of regulier schoolleider.

4.3 Professionalisering medewerkers

Het professioneel statuut is opgenomen in de CAO PO sinds 2018. Het doel is om binnen teams vanuit eigenaarschap aan de slag te gaan met vakmanschap. In de laatste maanden van 2018 is richting de schooldirecteuren informatie verstrekt over het Professioneel Statuut. Het streven is dat de scholen uiterlijk op 1 maart 2019 beschikken over een Professioneel Statuut. Inmiddels hebben 4 scholen hun professioneel statuut vastgelegd in mijnschoolplan.nl.

De professionalisering van medewerkers krijgt vorm binnen de eigen school op basis van het professionaliseringsbudget. In 2018 is er € 693.765 uitgegeven aan scholing.

Daarnaast hebben medewerkers en leidinggevendend ook in 2018 actief deelgenomen aan werkgroepen, projecten en pilots om zich verder te ontwikkelen en van en met anderen te leren.

4.4 Mobiliteit

In 2018 is het mobiliteitsproces geoptimaliseerd, hetgeen ondersteund wordt door de invoering van InSite. Met als doel de transparantie en efficiëntie van het mobiliteitsproces te vergroten.

In de eerste helft van 2018 is de werving en selectie module ten behoeve van het interne mobiliteitsproces ingericht en in werking getreden. In de tweede helft van 2018 werd OutSite (website www.werkenbijmovare.nl) ontwikkeld met een koppeling naar InSite ten behoeve van de externe vacatures.

Daarnaast kan makkelijker managementinformatie worden gegenereerd om het proces goed te kunnen monitoren. Een belangrijk aandachtspunt was het waarborgen van de privacy van de sollicitanten, dit is gelukt.

Een ander doel voor 2018 was de vacatures begin juni ingevuld te hebben. Doordat in 2018 eerder zicht was op formatie voor het nieuwe schooljaar leek deze ambitie haalbaar. Echter, de impuls van de werkdrukkiddelen heeft ertoe geleid dat scholen tijd nodig hadden zich te beraden over hoe deze middelen in te zetten binnen hun school. Hierdoor ontstonden er nog laat tijdens het mobiliteitsproces vacatures.

Enkele cijfers ten aanzien van mobiliteit 2018.

aantallen	Omschrijving
81	Geplaatste vacatures in InSite
86	Sollicitaties via InSite
103	Leraren geplaatst waarvan 10 met een TD of omzetting contract naar OT
25	OOP (onderwijsassistenten, lerarenondersteuners, conciërges etc.) waarvan 17 met een TD/payroll contract of omzetting contract naar OT
13	Medewerkers niet geplaatst in structurele vacatures. Voor schooljaar 2018-2019 tijdelijk geplaatst of ingezet in (langdurige) vervanging.

MOVARE heeft werkgelegenheidsbeleid. Dat maakt dat medewerkers met een vaste aanstelling als zij boventallig worden, binnen MOVARE elders te werk gesteld worden. Dit leidt daarmee niet tot wachtgelders.

Toekomstige ontwikkelingen voor de komende periode op het gebied van medewerkers zijn:

- Geactualiseerd mobiliteitsbeleid;
- Ontwikkelen van beleid op het gebied van duurzame inzetbaarheid;
- Ontwikkelingsplan op MOVARE-, school- en medewerkersniveau;
- Opvolgingsmanagement voor kritische functies;
- Faciliteren van lerende netwerken.

4.5 Werkgelegenheidsbeleid

Vanuit goed werkgeverschap is MOVARE gericht op het voorkomen van ontslagen. Daarnaast hanteert de stichting werkgelegenheidsbeleid.

Onderstaand een opsomming van de voorkomende situaties van ontslag, waarbij per specifieke situatie wordt toegelicht hoe dit wordt geregeld:

- Bij keuzepensioen of ontslag op eigen verzoek zijn er geen extra uitkeringen;
- Bij ontslag op medische gronden wordt de transitievergoeding uitgekeerd conform regelgeving cao PO;
- Bij ontslag wegens disfunctioneren wordt er in het voortraject gekeken of er in goed overleg mogelijkheden zijn om ander werk aan te bieden dat beter aansluit bij de kwaliteiten en het functioneren van de medewerker.

4.6 Cultuur- en Organisatieontwikkeling

Deze pijler hangt samen met de organisatiefase waarin MOVARE zich bevindt en is gericht op het samen opbouwen van een MOVARE 2.0., waarbij het creëren van een werkomgeving van veiligheid en vertrouwen een voorwaarde voor doorontwikkeling is.

In 2018 is er ten aanzien van deze pijler gewerkt aan het verder vormgeven van een professionele cultuur, het vergroten van de medewerkerstevredenheid en de ontwikkeling van ondersteunende personeelsinstrumenten.

4.6.1 Professionele cultuur

Het actief uitdragen van de kernwaarden van MOVARE bij alle uitingen van MOVARE en dit ook in voorbeeldgedrag van CvB en leidinggevende laten zien. Deze kernwaarden blijven ook in de nieuwe strategische beleidsperiode een belangrijke cultuurdrager.

4.6.2 Medewerkerstevredenheid

Het vergroten van de medewerkerstevredenheid is gestart met een 0-meting in 2016. Aan de hand van de 0-meting in 2016 zijn in alle scholen en afdelingen plannen van aanpak gemaakt met de trojspunten (behoud) en verbeterpunten.

Deze plannen hebben de afgelopen 2 jaar verder invulling gekregen op teamniveau. In 2018 heeft de 1-meting plaatsgevonden. 87,3% van de organisatie heeft zich uitgesproken versus 80,2% in 2016. De resultaten zijn gestegen t.o.v. 2016. Gemiddeld genomen liggen de scores boven die van de benchmark Onderwijs.

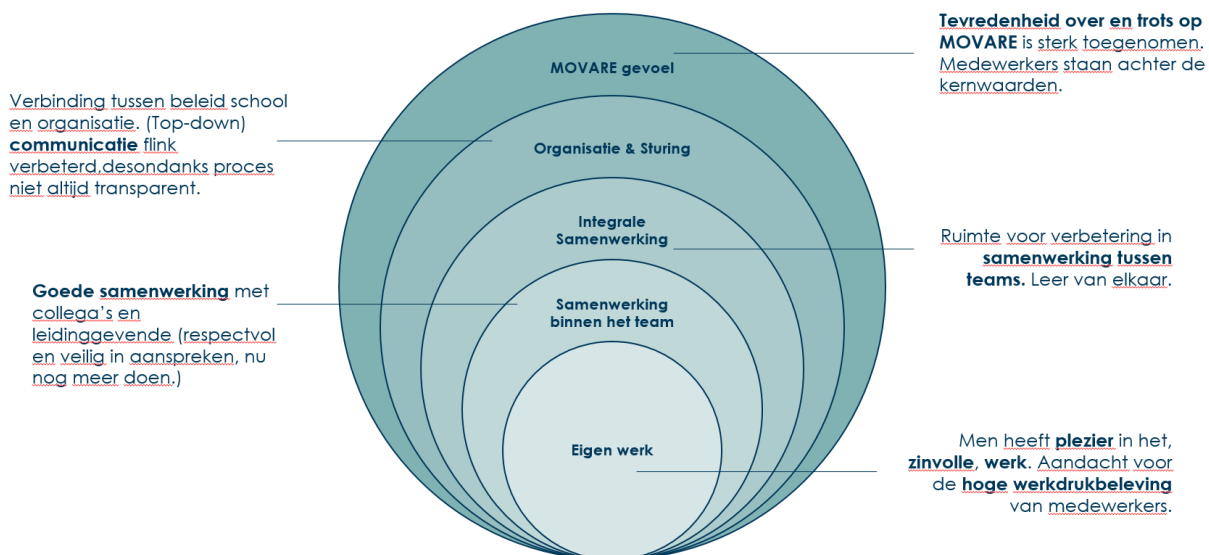
			Benchmark Onderwijs		Benchmark Primair Onderwijs	
Bevlogenheid	8,1	7,6	7,4	9,4	7,7	7,8
Betrokkenheid	8,0	7,8	7,7	9,7	7,7	8,4
Tevredenheid	7,2	6,2	6,8	8,6	7,2	8,1
Werkgeverschap	6,8	5,9	6,9	7,8	-	-
Vitaliteit	7,3	6,9	7,2	8,9	7,1	7,4
Veranderingsbereidheid	7,6	-	-	-	-	-

Werkinhoud, sociale veiligheid en samenwerking binnen het team zijn onderwerpen met positieve scores. Medewerkers willen graag blijven werken bij MOVARE.

Belangrijke onderwerpen ter verbetering zijn:

- Communicatie
 - Structuur voor manier van communiceren
 - Feedback
 - Verbinding beleid school en organisatie
- Samenwerking tussen de scholen/afdelingen
 - Afdelingen zijn versnipperd, eilandjes
 - Groei organisatie heeft invloed op samenwerking
- Werkdruk
 - Administratieve druk
 - Veel overleg, vergaderingen
 - Tekort aan vervanging

Samengevat ziet de medewerkerstevredenheid er als volgt uit:

4.6.3 Ontwikkeling personeelsinstrumenten

Om de ontwikkeling van de aanspreekcultuur te ondersteunen en ten aanzien van de ontwikkeling van een professionele organisatie worden passende personeelsinstrumenten ontwikkeld. In 2018 heeft dit betrekking op de ontwikkeling van een gesprekkencyclus en vernieuwd taakbeleid.

Het doel van de gesprekkencyclus MOVARE is een efficiënte en goede gesprekkencyclus waarin werknemer en werkgever de dialoog aangaan over de persoonlijke doelstellingen van de werknemer in relatie tot de organisatiedoelen. In juni 2018 is de gesprekkencyclus geïntroduceerd aan de schooldirecties met het verzoek deze te implementeren per nieuwe schooljaar 2018-2019. In november 2018 zijn de schooldirecties geïnformeerd over een juiste opbouw van dossiervorming en verbetertrajecten. In mei 2019 zal de werkgroep en GMR de gesprekkencyclus evalueren en waar nodig bijstellen. Om het beleid te borgen zal in november 2019 nogmaals een vervolstraining dossiervorming en verbetertraject aangeboden worden.

Toekomstige ambitie is een meer programmatische aanpak ten aanzien van de gewenste cultuur.

4.7 Vitaliteit van medewerkers

Het streven naar vitaliteit van medewerkers komt voort uit het hoge ziekteverzuim binnen MOVARE en de ervaren werkdruk binnen primair onderwijs en ook binnen MOVARE. Daarnaast geeft deze invulling aan de kernwaarde veiligheid en de wettelijke kaders ten aanzien van schoolveiligheid. In deze beleidsperiode ligt de focus op het verlagen van het ziekteverzuim, het veilig werken en op interventies ter verlaging van de werkdruk. Zo ook in 2018.

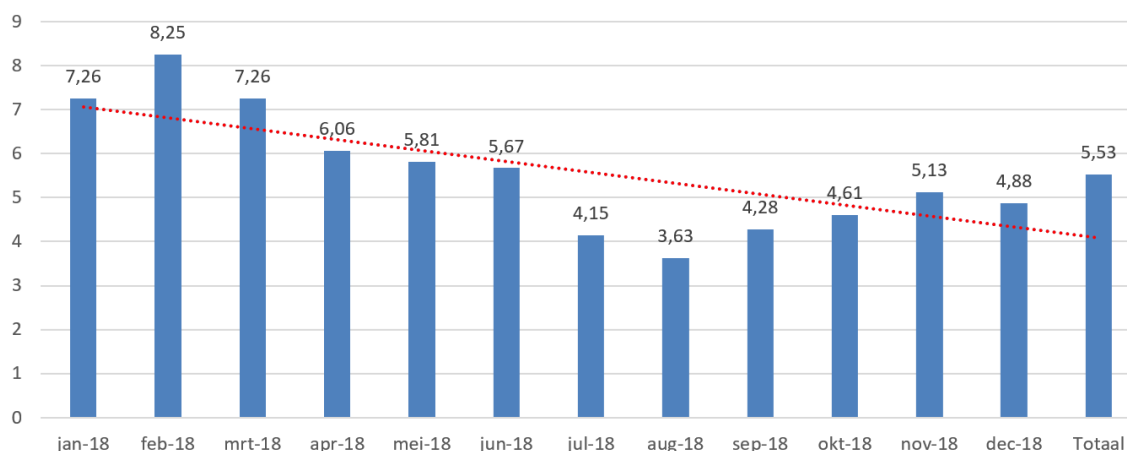
4.7.1 Verzuimaanpak

In 2018 is de aanpak van het terugdringen van verzuim geïntensiveerd middels het opstellen van een vervolgaanpak ten aanzien. De hoofddoelstelling van de vervolgaanpak verzuim is het realiseren van een gedragen vervolgaanpak ten aanzien van het verzuim, die bijdraagt aan het realiseren van het terugdringen van het verzuim binnen de norm (6%) van MOVARE conform de vastgestelde targets.

Verzuimcijfer:	1-6-2018	1-6-2019	1-6-2020
Target	7,2%	6,8%	6,3%
Realisatie	6,8%		

De verzuimcijfers in onderstaande grafiek geven het 12-maandelijks voortschrijdend gemiddelde weer. De rode stippellijn is de verzuimtrend, gebaseerd op het 12-maandelijks voortschrijdend gemiddelde. Bij aanvang van het project in januari 2018 was het verzuimpercentage 8,38% stichtingsbreed. Een eerste target was om het verzuimpercentage per 1-6-2018 terug te brengen naar 7,2%. Dit is gerealiseerd met een verzuimpercentage van 6,8% per 1-6-2018. Het gemiddelde verzuim over 2018 was 5,53%.

Verzuimpercentage 2018

Aanvullende projectdoelstellingen zijn:

1. Kwalitatieve periodieke analyse van het verzuim.
2. Inhoudelijke aanpak op basis van de analyse.
3. Sturing op het verzuim door verzuimcijfer.
4. Aanvullende aanpak van het langdurige ziekteverzuim.
5. Duidelijke procesbeschrijving waarin rollen en taken helder belegd zijn (procesflow).

De volgende activiteiten zijn in 2018 in gang gezet:

1. Kwalitatieve periodieke analyse van het verzuim.
Realisaties ten aanzien van dit punt zijn:
 - o Ieder halfjaar brengt de arbodienst een kwalitatieve analyse van het verzuim uit.
 - o Het opstellen van een plan van aanpak bij scholen met hoog verzuim én een hoge verzuimfrequentie.
 - o Ten opzichte van 2017 een daling van 10 naar 4 scholen met een hoog verzuim en hoge verzuimfrequentie.
2. Inhoudelijke aanpak op basis van de analyse.
 - o Om bij verzuim het herstel te bespoedigen is het wenselijk om professionele interventies tijdig in te zetten. MOVARE gaat in 2019 actief aan de slag met de uitbreiding en evaluatie van de providerboog.
3. Sturing op het verzuim door verzuimcijfer.
 - o De implementatie van het verzuimproces in de portal voor medewerkers is gerealiseerd.
 - o De verzuimrapportages zijn opgenomen in een managementrapportage-tool. Elke leidinggevende kan elk moment zijn eigen verzuimcijfers inzien.
 - o De verzuim- en vervangingskosten zijn opgenomen in de managementrapportage.
4. Aanvullende aanpak van het langdurige ziekteverzuim.
 - o Ten aanzien van de langdurige dossiers is de samenwerking met een extern bureau gezocht. Daarnaast heeft MOVARE een extra impuls gegeven aan langdurig dossiers, die een andere achtergrond kenden dan medisch, door deze structureel op te lossen.
5. Duidelijke procesbeschrijving waarin rollen en taken helder belegd zijn.
 - o Professionaliseringssessies voor leidinggevend en P&O; een kick-offsessie in april 2018 op basis van een gedragsmodel. Daarnaast zijn workshops georganiseerd om de vaardigheden van de leidinggevend te verhogen rond de thema's "communicatie van het verzuimbeleid naar de medewerkers" en "gesprekstechnieken en dossiervorming".
 - o In 2018 zijn het aanwezigheidsbeleid en de werknemersbrochure geactualiseerd ten aanzien van de aangescherpte Arbo- en Privacywetgeving. Ook zijn de verantwoordelijkheden van leidinggevende en werknemer op advies van de werkgroep aangescherpt. Vooral bij de werknemer wordt een groter beroep op zijn verantwoordelijkheid gedaan.
 - o De adviseurs P&O hebben vlootshouwsprekken gevoerd met grotendeels alle leidinggevend. In deze gesprekken wordt nadrukkelijk ingegaan op verzuim en zorgen m.b.t. personeel qua inzet, vakbekwaamheid en verzuim.
 - o Communicatie over verzuim is geïntensiveerd; onder het motto "Praten werkt" wordt in een vaste frequentie verzuim en voorkomen van verzuim onder de aandacht gebracht van alle medewerkers. Doel is medewerkers bij ervaren problematieken zelf in beweging te laten komen en zaken bespreekbaar te maken.
 - o De overlegstructuren zijn geïntensiveerd tussen CvB, bedrijfsarts, P&O en directeuren.
 - o Tools voor leidinggevend in ontwikkeling; om leidinggevend te helpen hun rol in verzuim goed te kunnen oppakken, zijn de eerste hulpkaarten ontwikkeld.

4.7.2 Arbo- en veiligheidsbeleid & RI&E

In 2018 is Arbo- en Veiligheidsbeleid opgesteld ten behoeve van de veiligheid van onze leerlingen en medewerkers. Hierin vormen de wettelijke kaders het uitgangspunt en wordt er een vertaalslag gemaakt naar de praktijk van onze scholen.

In het voorjaar van 2018 is de uitvoering van de Risico-inventarisatie & Evaluatie (RI&E) gegund. Na de kick-off in september 2018 is een rondgang langs alle locaties georganiseerd en zijn interviews en steekproeven afgenomen. De quickscan personeel vanuit de Arbomeester is geïmplementeerd in de vragenlijst van het Medewerkersonderzoek (MTO). De resultaten van het MTO voor wat betreft de quickscan zijn in december 2018 beschikbaar gesteld. De RI&E's zullen in maart 2019 ter beschikking komen. Nadat per schoollocatie de RI&E is geaccordeerd, wordt gestart met de implementatie. Hiermee wordt in schooljaar 2019-2020 van start gegaan.

4.7.3 Werkdruk verlagende interventies

Werkdruk verlagende interventies zijn ingezet op schoolniveau op basis van de werkdrukmiddelen en MOVARE breed wordt projectmatig ingezet op de verlaging van de administratieve last.

Voor de komende periode wordt ingezet op de vervolgaanpak verzuim om de focus te behouden op het terugdringen van het verzuim en het borgen van deze aanpak. De verdere ambitie is om een preventieve aanpak te ontwikkelen ten aanzien van vitaliteit.

4.8 Basis op orde

In het kader van de basis op orde heeft MOVARE in deze beleidsperiode een aantal activiteiten benoemd in verband met de ontwikkeling van een professionele organisatie en het voldoen aan wettelijke kaders en CAO PO. De basis op orde is tevens een voorwaarde om verder te kunnen bouwen, immers het fundament moet goed zijn. In het kader van de basis op orde waren reeds HR-instrumenten ontwikkeld als het vervangersbeleid en het functiebouwwerk (fase 1). In 2018 is aantal functies toegevoegd aan het functie-bouwwerk (fase 2). Ook heeft MOVARE m.i.v. januari 2018 effectief de overstap naar het administratiekantoor IJK gemaakt. Hiermee is er ook een start gemaakt met het implementeren en optimaliseren van werkprocessen. Daarnaast is de nieuwe CAO PO geëffectueerd middels het werkverdelingsplan en een aantal salaristechnische aanpassingen.

4.8.1 Functiebouwwerk fase 2

Ten aanzien van het Functiebouwwerk MOVARE zijn voor de scholen de functies van administratieve Ondersteuner en Intern begeleider voor de scholen toegevoegd.

13 administratief ondersteuners hadden voor 01-08-2018 een andere functie hadden en werden met terugwerkende kracht van genoemde datum benoemd als administratief medewerker. Hiervan was dit voor 8 medewerkers een bevordering. 44 Intern Begeleiders zijn inmiddels ook officieel benoemd in deze functie. 14 medewerkers hiervan werden tevens met terugwerkende kracht 01-08-2018 bevorderd naar de hogere LB schaal (per 01-09-2018 L11).

4.8.2 Implementatie medewerkersportal

In 2018 is gestart met een portal voor medewerkers, de doelen voor 2018 waren om het indiensttredings-, uitdiensttredings- en het ziek- en herstelmeldingsproces hierin vorm te geven en te digitaliseren. Deze processen zijn zo goed als afgerond. Tevens is de overgang naar het digitale personeelsdossier gerealiseerd. In het laatste kwartaal zijn aan de portal een aantal nieuwe mogelijkheden toegevoegd, waaronder de mogelijkheid om de arbeidsvoorwaarden en de CAO via RAP te checken, het wensenformulier als de indiening van de vakbondscontributie zijn gedigitaliseerd. Tevens hebben alle MOVARE-medewerkers de mogelijkheid om hun personeelsdossier in te zien en kunnen zij makkelijk P&O zaken regelen via een App, zoals het raadplegen van loonspecificaties en jaaropgaven. Eveneens kunnen declaraties ingestuurd worden via de app en signalen gecontroleerd en afgehandeld worden.

Vragen ten aanzien van personele aangelegenheden kan de medewerker via de helpdeskknop stellen en daarmee de status van de vraag volgen. Dit gebeurt via een beveiligde omgeving, waardoor MOVARE voldoet aan de aangescherpte privacywetgeving. Bovendien verloopt sinds het laatste kwartaal het werving- en selectietraject via de externe portal.

Voor 2019 staat op de planning dat meer personele gegevens geïmplementeerd worden in de portal, waardoor gesprekkencyclusen, bekwaamheidsdossier en de normjaartaak via de portal ingevoerd en geraadpleegd kunnen worden. Tevens zullen de processen ten aanzien van het verzuim, de jubilarissen, het ouderschapsverlof en de verlofkaarten voor onderwijs ondersteunend personeel verder worden geoptimaliseerd in 2019.

4.8.3 Taakbeleid/werkverdelingsplan

MOVARE heeft een aangepast taakbeleid vastgesteld en geïmplementeerd in 2018. In de CAO PO 2018-2019 is afgesproken dat er meer ruimte komt voor scholen om de wijze van werkverdeling te bepalen. Taakbeleid wordt daarmee vervangen voor een werkverdelingsplan. Het onderscheid tussen het basismodel en het overlegmodel is hierin komen te vervallen. Teams krijgen een meer bepalende rol. Het is de bedoeling dat er in schooljaar 2018-2019 afspraken worden gemaakt over de werkverdeling op schoolniveau zodat deze op 1 augustus 2019 ten uitvoer kunnen worden gebracht. Voor de werkverdeling hoeft geen rekening gehouden te worden met de 40-urige werkweek. Het team besluit over de aanwezigheid op school, de verhouding tussen lesgevende en overige taken en welke taken het team doet. De 40 uur per week zal alleen nog worden gebruikt voor de vaststelling van de werktijdfactor, het salaris en het verlof. Met het nieuwe werkverdelingsbeleid is de positie van het schoolteam steviger neergezet en kan een CvB/schoolleider niet zonder overleg met het team het werkverdelingsbeleid vaststellen. Het team, de individuele leerkracht en onderwijs- en leraarondersteuner krijgen met het werkverdelingsplan zeggenschap over hun eigen werk en alle werkzaamheden op de school. Uitgangspunt is dat de werknemer met een voltijdsaanstelling 1659 uur per schooljaar kan worden ingezet. Uitgangspunt is ook de 940 lesuren die leerlingen gemiddeld per school krijgen. Daarbij kan een schoolteam kiezen om 930 uren per fulltime leerkracht les te geven (daarop is de financiering gebaseerd) maar ook meer.

4.8.4 Salaristechische aspecten nieuwe CAO PO

De nieuwe CAO-PO 2018-2019 is t.a.v. de salaristechische aspecten geheel in 2018 doorgevoerd.

Alle medewerkers hebben met terugwerkende kracht 01 september 2018:

- Een loonsverhoging gekregen van 2,5%.
- Leraren, schoolleiders en onderwijsondersteuners kregen ook een nabetaling met terugwerkende kracht vanaf januari 2018. De nabetaling was naar rato van de wtf. (bij wtf. 1,0000 een vast bedrag van 750 euro bruto).
- Al onze 821 leraren die per 01 augustus 2018 het salaris conform de LA-, LB- of LC-schaal ontvingen, werden per 1 september 2018 omgezet naar de nieuwe schalen L.10, L.11 en L.12.
- Over de periode januari-augustus ontvingen deze leraren ook (in september 2018) een nabetaling voor het verschil van de oude en nieuwe systematiek van 42 procent van het nieuwe maandloon.

4.9 Personele bezetting

De structurele vacatures op scholen zijn volledig vervuld geworden. De vervangingspool van MOVARE kampte in 2018 met een personeelstekort. Om hier in 2018 een invulling aan te geven en te anticiperen op verwachte lerarentekorten op de arbeidsmarkt heeft MOVARE onderwijsassistenten met doorontwikkelpotentieel, herintreders en zij-instromers in dienst genomen. In het strategisch personeelsbeleid 2019-2023 krijgt het 'vinden en binden' van medewerkers een zeer nadrukkelijke rol.

De personele bezetting in fte's:

Aantal fte's (gemiddeld) (incl. vervangingspool)			
	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
DIR	50	48	49
OP	693	646	690
OOP	67	70	78
Bovenschools	63	63	33
ID-banen	0	0	0
	873	827	851
DIR	CvB en directie scholen		
OP	Onderwijzend personeel incl. onderwijs ondersteunend personeel met lestaken (onderwijs- en klassenassistent)		
OOP	Onderwijs ondersteunend personeel scholen en MOVARE-bureau		
Bovenschools	Vervangers (min-max)		

Hoofdstuk 5. Bedrijfsvoering

5.1 Ontwikkeling afdeling Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering bestaat uit de clusters Financiën (Planning & Control, Financiële Administratie en Personeels- en Salarisadministratie) en Facility Management (Inkoop, Huisvesting en ICT). In het verslagjaar 2018 heeft de afdeling, net als vorig verslagjaar, nauw samengewerkt met de schooldirecties om tot een optimale dienstverlening te komen. Hierbij stonden faciliteren, ontzorgen en het bieden van maatwerk centraal. In lijn met het Transitieplan is de afdeling Bedrijfsvoering gestart met een Hospitality training. Centrale vraag hierbij is “Hoe kunnen we de waardering en de beleving van de klant over onze dienstverlening naar een hoger niveau brengen?”

5.1.2 Cluster Facility Management

Het cluster Facility Management heeft het afgelopen verslagjaar ingezet op het verder professionaliseren van de regieorganisatie. Begin 2018 zijn de medewerkers van dit cluster gestart met de opleiding Contract- en Leveranciersmanagement aan Zuyd Hogeschool. Alle medewerkers hebben deze module in het najaar succesvol afgerond. Hiermee is de basis voor het contractmanagement verder geprofessionaliseerd.

5.1.3 Cluster Financiën

Voor het cluster Financiën heeft 2018 met name in het teken gestaan van de overgang naar een nieuwe administratieve dienstverlener. Gaandeweg dit proces is kritisch gekeken naar bestaande processen en op basis van “best-practice” ervaringen in de sector zijn aanpassingen doorgevoerd. Hierbij lag de nadruk op het verder digitaliseren van werkprocessen. Door het ontstaan van vacatureruimte binnen de Personeels- en Salarisadministratie is hier aandacht besteed aan een andere taakinvulling, waarbij meer gewerkt wordt vanuit een spilfunctie tussen Financiën, P&O en externe stakeholders zoals het administratiekantoor en de accountant.

5.2 Inkoop- en aanbestedingsbeleid

Medio 2018 is het Inkoop- en aanbestedingsbeleid geactualiseerd. Met deze beleidsnota streeft MOVARE naar een verdere professionalisering op het gebied van inkoop en aanbesteding. Het Inkoop- en Aanbestedingsbeleid van MOVARE beschrijft op transparante wijze hoe MOVARE de doelstellingen op inkoop- en aanbestedingsgebied verwezenlijkt en op welke manier zij inkooptaken uitvoert. De doelstellingen en internationale normen voor “Fairtrade” en duurzaam inkopen worden door MOVARE onderschreven. Daarnaast worden in het herziene beleid nadrukkelijke regels gesteld ten aanzien van het thema “Social Return on Investment”. MOVARE vindt het belangrijk om samen met haar opdrachtnemers te investeren in de sociale structuur van de regio. MOVARE streeft het doel na om de arbeidsparticipatie en de werkervaring van personen met een afstand tot de arbeidsmarkt te vergroten. Doelgroepen waaraan gedacht kan worden, zijn langdurig werkelozen, mensen met een beperking, leerlingen van beroepsopleidingen en in het bijzonder leerlingen van de onder MOVARE ressorterende SO/VSO school St. Jan Baptist te Kerkrade. MOVARE sluit voor de toepassing van “Social Return on Investment” zoveel mogelijk aan op beleid dat regionaal wordt ontwikkeld en uitgevoerd. Bij daarvoor in aanmerking komende diensten stelt MOVARE de aanvullende aanbestedingseis dat er werkervaringsplekken worden aangeboden voor leerlingen van de SO/VSO school St. Jan Baptist.

Concreet is ten aanzien van het voorafgaande bij de nieuw gesloten schoonmaakovereenkomst per 1 januari 2018 de eis gesteld dat 15% van de loonsom moet worden ingezet ten behoeve van “Social Return on Investment”. Daarnaast is de aanvullende eis gesteld dat leerlingen van de SO/VSO-school St. Jan Baptist werkervaringsplekken moeten worden geboden en, indien mogelijk, begeleid worden naar een baan in de schoonmaakdienstverlening.

5.3 Implementatie contracten

In het verslagjaar zijn, na Europese aanbesteding, een aantal nieuwe contracten met dienstverleners succesvol geïmplementeerd:

- Onderhoud elektrotechnische gebouwinstallaties;
- Onderhoud werktuigkundige gebouwinstallaties;
- Leverancier ICT-hardware en digitale schoolborden;
- Administratiekantoor voor het voeren van en het ondersteunen in de financiële en personeelsadministratie;

- Payrolling, voor tijdelijk onderwijzend personeel;
- Levering van sanitaire artikelen;
- De schoonmaakdienstverlening voor de dagelijks schoonmaak van de schoolgebouwen.

5.4 Aanbestedingskalender

In het verslagjaar hebben de volgende (Europese) aanbestedingen en gunningen plaatsgevonden:

- Aanbesteding adviseur voor de uitvoer van de Risico-inventarisatie en Evaluatie (RI&E);
- Aanbesteding glasbewassing (binnen en buiten) van alle schoolgebouwen;
- Europese aanbesteding van het ICT-beheer, de digitale leer- en werkomgeving van MOVARE;
- Europese aanbesteding levering van de multifunctional printers;
- Europese aanbesteding afvalverwijdering, met specifieke eisen ten aanzien van verduurzaming;
- Nieuw contract voor de mobiele telefonieprovider en nieuwe toestellen voor o.a. schooldirecties en medewerkers MOVARE-bureau.

5.5 Project aanbesteding ICT-beheer en multifunctionals

Direct na de zomervakantie is een projectgroep begonnen met de voorbereidingen van de aanbesteding ICT-beheer en de vervanging van de multifunctional printers op de scholen en het MOVARE-bureau. In de voorbereidingsfase is gestart met de visieontwikkeling van ICT-gebruik in de basisscholen en het daaraan verbonden ICT-beheer. In een viertal workshops, waaraan brede gebruikersgroepen hebben deelgenomen, zijn behoeften opgehaald en uitgangspunten vastgesteld. Op basis hiervan heeft de projectgroep een functioneel programma van eisen samengesteld, met de focus op een toekomstbestendig systeem dat samen met pedagogisch didactische componenten gericht is op een dienstverlening die op het werkveld is afgestemd.

Naast de aanbesteding ICT-beheer is tevens de aanbesteding voor multifunctionals gepubliceerd. Deze aanbesteding verhoudt zich nauw met de aanbesteding ICT-beheer. Na het afronden van het programma van eisen voor het ICT-beheer is eind november de multifunctional aanbesteding gepubliceerd. Door deze aanpak was het mogelijk beide aanbestedingen technologisch volledig op elkaar af te stemmen.

5.6 Strategisch huisvestingsplan

Vanuit het verleden wordt huisvesting vooral gezien als volgend en ondersteunend aan het onderwijsproces. Externe ontwikkelingen zorgen voor een stroomversnelling van noodzakelijke en gewenste veranderingen in het onderwijs. Visie op onderwijs wordt opnieuw bepaald in een context die steeds complexer wordt. Ook huisvesting innoveert met nieuwe technologieën en mogelijkheden. Flexibiliteit, technologische vernieuwing, comfort en identiteit zijn vaste onderdelen van de huisvesting geworden. Tegenwoordig is huisvesting onlosmakelijk verbonden met het onderwijs; om het te faciliteren en er toegevoegde waarde aan te kunnen leveren.

De afdeling Facility Management is eind 2018 gestart met de ontwikkeling van een strategisch vastgoedplan. In dit plan ligt het accent op het verduurzamen en op orde houden van het gebouwenbestand. De basis staat maar krijgt een vervolg door expliciet de interactie met het onderwijs en andere ondersteunende disciplines op te zoeken en als basis te nemen voor vernieuwing. Vanuit de ambities van de scholen en de context om ons heen wordt aangegeven wat de belangrijkste vertalingen zijn naar de huisvesting en welke rol huisvesting vervolgens speelt in het realiseren van deze ambities. Kernwaarden in deze vertaling zijn interne en externe samenwerking, eigen identiteit en nieuwe leer- en werkconcepten.

5.7 Duurzaamheid

Scholen hebben in velerlei opzichten een voorbeeldrol. Een belangrijke voorbeeldrol vormt ook de wijze waarop omgegaan wordt met duurzame en schaarse materialen en energie. Bij nieuwbouw en renovatie betreft dit het gebruik van duurzame materialen en energie-efficiënte installaties. Het heeft echter ook betrekking op de gehele exploitatie van het gebouw. Keuzes in de nieuwbouw en renovatie zijn daarbij van grote invloed op een duurzame exploitatie. Een duurzaam gebouwd en ingericht schoolgebouw draagt ook bij aan een breder bewustzijn bij alle betrokkenen van de school. Zo moet onder andere de scheiding van afval en bewust omgaan met energie “gewoon” worden. In die zin is duurzaamheid niet alleen een gebouwelijk en technisch vraagstuk, maar evenzeer een onderwijskundig en pedagogisch vraagstuk.

Bij de planvorming voor nieuwbouw, renovatie of levensduurverlenging vormt duurzaamheid een belangrijk uitgangspunt. Onderzocht wordt welke maatregelen nodig zijn om te komen tot duurzame voorzieningen. In dit

kader heeft MOVARE in 2018 de samenwerking gezocht met de stadsregio Parkstad waarin grensoverschrijdend wordt samengewerkt op diverse thema's, waaronder duurzaamheid. PALET (Parkstad Limburg Energie Transitie) is een gezamenlijke ambitie van de Parkstad Gemeenten om in 2040 energieneutraal te zijn. Concreet heeft de samenwerking met PALET een onderzoek naar de mogelijkheden van het projectmatig verduurzamen van onderwijsgebouwen opgeleverd. Eind 2018 is het verduurzamingspotentieel van alle MOVARE-gebouwen in kaart gebracht. Op basis van deze inventarisatie zijn 3 schoolgebouwen geselecteerd die voor projectmatig verduurzamen in aanmerking komen en die tevens model staan voor het ontwikkelen van een standaard projectaanpak. PALET participeert in het gezamenlijk project waarvan de start begin 2019 gepland staat.

5.8 Meerjaren onderhoudsplannen

In 2018 is het onderhoud uitgevoerd op basis van de in 2017 geactualiseerde en met schooldirecties afgestemde meerjaren onderhoudsplannen. De normbedragen zijn in 2018 geactualiseerd en door een onafhankelijke bouwkostensdeskundige getoetst. Het onderhoud betreft het planmatig bouwkundig- en installatietechnisch onderhoud aan een 40-tal schoolgebouwen. Het streven hierbij is dat steeds meer onderhoudswerkzaamheden op basis van centraal afgesloten raamovereenkomsten worden uitgevoerd. Het planmatig onderhoud aan de gebouwinstallaties is al op deze manier ingericht. Ook het planmatig bouwkundig gebouwonderhoud wordt op deze manier vanuit een regierol aangestuurd. In 2018 zijn een aantal onderhoudswerken meervoudig onderhands aanbesteed:

- De uitvoering van schilderwerken;
- De vervanging van de alarminstallaties;
- Vervanging van diverse buitenbergingen bij diverse schoolgebouwen;
- Plafondvervanging en vervanging van traditionele verlichting door LED verlichting;
- Diverse grootschalige sanitair renovaties;
- Vervanging van vloerbedekking.

5.9 Huisvestingsprojecten in 2018

Tijdelijke uitbreiding bs. De Wegwijzer, Landgraaf

Begin 2018 werd duidelijk dat basisschool De Wegwijzer over onvoldoende ruimte zou beschikken om de leerlingen voor het schooljaar 2018-2019 en volgende jaren te kunnen huisvesten. Op basis van de leerlingenprognose voor deze locatie is in overleg met de gemeente Landgraaf ervoor gekozen om op het perceel een tijdelijke unit te plaatsen. Hiermee wordt in de tijdelijke ruimtebehoefte voorzien. Naar verwachting stabiliseert de leerlingengroei in 2020 waarna de leerlingaantallen licht zullen afnemen.

Interne verbouwing OBS Harlekijn, Landgraaf

De openbare basisschool Harlekijn is medio 2018 functioneel aangepast waarmee de ontstane ruimteproblematiek adequaat is verholpen. Door het verplaatsen van een aantal toiletgroepen ontstond de mogelijkheid een viertal klaslokalen te vergroten en schuifwanden aan te brengen waarmee de functionaliteit, voor de in dit gebouwdeel gehuisveste middenbouw, sterk is vergroot.

In het kader van een projectmatige aanpak zijn tevens diverse geplande onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

OBS De Speurneus, Landgraaf

Als gevolg van de leerlingenontwikkeling bij openbare basisschool De Speurneus zijn per 1 augustus 2018 4 van de 8 schoolwoningen afgestoten. In de 4 resterende schoolwoningen is groot onderhoud uitgevoerd.

OBS De Schatkist, Kerkrade

Als gevolg van de leerlingendaling is, met ingang van 1 augustus 2018, OBS De Schatkist locatie Eygelshoven gesloten. De leerlingen van deze locatie zijn uitgestroomd naar andere MOVARE-scholen. Met name basisschool De Veldhof in Eygelshoven en de hoofdlocatie van OBS De Schatkist aan de Feldbiss te Kerkrade hebben de leerlingen opgenomen. De laatst genoemde locatie heeft in de zomervakantie een gebouwelijke kwaliteitsimpuls gekregen door het uitvoeren van groot onderhoud aan de binnenzijde.

Bs. De Ganzerik, Heerlen

Begin 2018 werd duidelijk dat ook basisschool De Ganzerik in Heerlen over onvoldoende ruimte zou beschikken om de leerlingen voor het schooljaar 2018-2019 en volgende jaren te kunnen huisvesten. Op basis van de

leerlingenprognose voor deze locatie is in overleg met de gemeente Heerlen gezocht naar extra onderwijsruimte in het bestaande gebouw. Door intern met gebruikers van de BMV te schuiven, is extra ruimte voor de basisschool beschikbaar gekomen. Hiermee is het ruimteprobleem tijdelijk opgelost.

Taalschool De WereldDelen, Heerlen

Door een groei van het aantal leerlingen van Taalschool De WereldDelen is rond de herfstvakantie gestart met het zoeken naar extra onderwijsruimte voor deze school. Deze ruimte is uiteindelijk gevonden in het gebouw van de Chinese school aan de Jerichostraat te Heerlen. Voor de kerstvakantie is een gebouwvleugel, waarin een 3-tal groepslokalen zijn ingericht, voor ingebruikname geschikt gemaakt.

Bs. St. Jozef, Doenrade

In augustus van dit jaar is Bs. St Jozef te Doenrade, ressorterende onder Kindante, in overleg met MOVARE, gefuseerd met Bs. St. Jozef te Merkelbeek. Het gebouw in Doenrade is als dislocatie van Bs. St. Jozef te Merkelbeek tijdelijk door MOVARE in gebruik genomen. Op termijn en na realisatie van de uitbreiding van de schoollocatie in Merkelbeek wordt de locatie Doenrade definitief aan de onderwijsbestemming onttrokken.

5.10 Huisvestingsprojecten in voorbereiding

Gemeente	Project	Status	Opmerking
Beekdaelen	Aanbouw Bs. St. Jozef Merkelbeek	Programmafase	Oplevering voor zomervakantie 2019
Beekdaelen	Uitbreiding BMV Schinveld	Bouwvoorbereiding	Geplande oplevering zomervakantie 2019
Heerlen	Nieuwbouw BMV Zuid, huisvesting bs. Wonderwijs	Bouw gestart	Geplande oplevering zomervakantie 2019
Heerlen	Ontwikkeling BMV Mijn Spoor	Vooronderzoek gestart	Programmafase start begin 2019
Heerlen	Ontwikkeling Bs. Gerardus Majella	Vooronderzoek gestart	Programmafase start begin 2019
Heerlen	Ontwikkeling Bs. De Vlieger	Programmafase	Planvorming start voor zomervakantie 2019
Heerlen	Nieuwbouw BMV Heerlerbaan (OBS De Tovercirkel)	Programmafase	Voor zomervakantie 2019 programma van eisen
Heerlen	Uitbreiding OBS De Tovercirkel locatie Benzenraderweg	Initiatieffase	Programmafase start na zomervakantie 2019
Kerkrade	Realisatie IKC Eygelshoven, Bs. De Veldhof	Visietraject	Start initiatieffase begin 2019
Kerkrade	Renovatie en uitbreiding Bs. Bleijerheide	Bouwvoorbereiding	Oplevering zomervakantie 2019
Kerkrade	Uitbreiding Bs. St. Ursula	Vorbereiding	-

5.11 Project Risico Inventarisatie & Evaluatie

In navolging van het vastgestelde Arbobeleid heeft het CvB de ARBO-projectgroep opdracht gegeven de Risico Inventarisatie en Evaluaties (RI&E) voor alle MOVARE-scholen uit te voeren. Het opstellen van de RI&E is uitbesteed aan een externe adviseur. Deze stelt de inventarisatie en het plan van aanpak (PvA) op en draagt zorg voor het toetsen van het document door een gecertificeerd arbo-deskundige. De RI&E wordt met behulp van de "Arbomeester" (= ondersteunend systeem) opgesteld. De externe adviseur is medio 2018 gecontracteerd. Alle schooldirecties en preventiemedewerkers, evenals de GMR en MR-en, zijn op basis van een vastgesteld projectplan geïnformeerd over het project, waarna het project in augustus van start is gegaan. Eind 2018 zijn alle schoollocaties bezocht en is er per locatie een individueel PvA opgesteld. Volgens planning worden deze individuele PvA's begin 2019 opgeleverd. Daarna worden deze ter vaststelling aangeboden aan de (G)MR. Naar verwachting kan begin schooljaar 2019-2020 met de implementatie van het PvA worden gestart.

5.12 Informatiebeveiliging & privacy (IBP)

Per 25 mei 2018 is de nieuwe privacywetgeving (AVG) van kracht. Deze wet geeft betrokkenen meer rechten over hun persoonlijke gegevens en de inzage, verwijdering of portrettering hiervan.

Om ervoor te zorgen dat alle medewerkers tijdig op de hoogte waren van de consequenties van deze wetgeving, zijn voor de zomervakantie alle schoolteams bezocht en is er een praktijkgerichte training aangeboden. Leerkrachten, directies, IB'ers en medewerkers van het MOVARE-bureau zijn meegenomen in praktijkcasussen om ervoor te zorgen dat zij tijdig op de hoogte waren van de wetswijziging.

In dezelfde periode zijn ook alle ouders/verzorgers geïnformeerd en voorzien van informatie over de nieuwe wetgeving.

Naast de bewustwording en aanpassing van werkrouines zijn intern ook een groot aantal veiligheidsmaatregelen genomen in 2018, waarbij privacygevoelige data nog beter beschermd worden. Te denken valt aan het versleutelen van e-mailberichten, verscherpt wachtwoordbeleid, het sluiten van verwerkersovereenkomsten, autorisatiematrixen aanpassen en zorgen voor dataminimalisatie.

Per 1 augustus 2018 heeft MOVARE een beleidsadviseur IBP benoemd die als taak heeft om privacy en informatiebeveiliging binnen MOVARE te waarborgen.

Hoofdstuk 6. Financiën en risicomanagement

6.1 Analyse resultaat 2018

Voor de cijfers wordt verwezen naar de bijgevoegde jaarrekening.

6.1.1 Algemeen

Het financieel resultaat over 2018 bedraagt € 346.480 positief tegenover begroot € 144.568 positief (resultaat 2017: € 509.463 positief).

In het regeerakkoord is per 1 januari 2018 een bedrag beschikbaar gesteld ter verbetering van de arbeidsvoorwaarden voor leraren. Dit geld is beschikbaar gekomen nadat de sociale partners in juli een nieuwe cao hebben afgesloten. Eén en ander komt neer op een ophoging van ca. 3,9% per 2018. Dit percentage wordt eveneens op basis van betaalritme verdeeld over de twee schooljaren in 2018. Van de 3,9% heeft 2,6% betrekking op het schooljaar 2017-2018 en voor ca. 1,3% betrekking op het schooljaar 2018-2019. De salarissen zijn daarin flink toegenomen en schoolbesturen hebben te maken met de effecten van de extra uitkering in oktober: € 750 per fulltime equivalent en 42% extra maandsalaris voor de leraren. Met ingang van het schooljaar 2018-2019 zijn extra middelen ontvangen ter vermindering van de werkdruk. Voor MOVARE is dit een bedrag van ongeveer M€ 1,8. Besteding van deze gelden is aan de schoolteams, die hiervoor de instemming van de P-MR (personeelsgeleding van de MR) dienen te verkrijgen.

Vanaf 2018 is MOVARE overgestapt naar een nieuw administratiekantoor. Naar aanleiding hiervan is het rekeningschema geanalyseerd, wat uiteindelijk heeft geresulteerd in een versobering van het aantal in gebruik zijnde grootboekrekeningnummers. Het voorafgaande kan er voor zorgen dat in sommige gevallen begrote en gerealiseerde bedragen niet overeenkomstig geadmistreerd zijn.

6.1.2 (Rijks)bijdrage Ministerie OCW

In de loop van 2018 zijn volgens de referentiesystematiek extra bedragen (M€ 2,2) beschikbaar gekomen voor de ontwikkeling van lonen, pensioenen en overige sociale werkgeverslasten en extra geld dat in het regeerakkoord was gereserveerd voor de verbetering van de beloning van leraren in het primair onderwijs. Overige aanpassingen (indexering en leerlingaantallen) hebben geleid tot hogere bedragen voor impuls gelden, P&A-beleid, Prestatiebox, groeibekostiging en bijzondere bekostiging (M€ 2). In de rijksbijdragen P&A-beleid zijn de extra middelen ter vermindering van de werkdruk opgenomen (k€ 750 voor de maanden augustus t/m december 2018). De rijksbijdragen Samenwerkingsverband SWV zijn door de uitkering overtollige reservemiddelen k€ 201 hoger dan begroot.

6.1.3 Overige overheidsbijdragen

De ontvangen gemeentelijke bijdragen voor schakelklassen, huur gymzalen, combifunctionaris en logopedie zijn k€ 68 lager dan begroot. Een deel van de onder gemeentelijke bijdragen en subsidies begrote baten (LEA, VEBO en VVE) zijn in de realisatie verantwoord onder de overige baten. Een bijdrage voor schakelklassen 2018-2019 (k€ 50) is niet gerealiseerd.

6.1.4 Overige baten

De overige baten overschrijden de begroting (k€ 166). De baten niet-subsidiabel (k€ 122) zijn beperkt in de begroting opgenomen, omdat de inkomsten en bijbehorende kosten elkaar vrijwel opheffen. Baten voorgaande jaren (k€ 122), detacheringen (k€ 87) en medegebruik (k€ 33) zijn eveneens van invloed op de overschrijding. De consolidatieslag van interne baten en lasten zorgt met name voor een onderbesteding op de zogenaamde overige posten (-/- k€ 198).

6.1.5 Personele lasten

De personele lasten overschrijden de begroting met M€ 5,0. In 2018 heeft een groot aantal factoren de realisatie van de personele lasten beïnvloed (meest in het oog springende posten):

CAO aanpassing salarissen	M€ 2,4
Stijging formatieve inzet	M€ 1,7
Hogere transitievergoedingen	k€ 412
Hogere inzet van personeel (niet in loondienst)	k€ 351
Dotatie langdurig zieken	k€ 177
Aanpassing disconteringsvoet voorz. jubilea	k€ 160
Hogere cursuskosten	k€ 107
Hogere UWV uitkering	k€ 224 -/-

6.1.6 Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn k€ 58 lager dan begroot doordat de aanschaf van ICT hardware niet volledig is gerealiseerd vanwege uitgestelde investeringen naar aanleiding van een Europese aanbesteding ICT beheer. De geplande investeringen voor OLP en inventaris zijn niet volledig gerealiseerd vanwege een uitgestelde keuze voor de juiste activa.

6.1.7 Huisvestingslasten

Huisvestingslasten zijn k€ 206 hoger dan begroot. De huisvestingslasten laten verschillende tegen- en meevallers zien.

Klein onderhoud (hoger dan begroot)	-356k
Gebruik gemeentelijke gymzalen (niet begroot)	-110k
Onderbesteding energie/gas	+120k
Schoonmaak (minder dan begroot)	+110k
Diverse overige posten (minder dan begroot)	+ 30k
Totaal	-206k

6.1.8 Overige lasten

Het totaal van de overige lasten is k€ 91 lager dan begroot. De onderliggende posten vertonen over- en onderschrijdingen. De post inventaris en apparatuur laat een onderbesteding zien van k€ 365, terwijl de post overige projecten een overbesteding laat zien van k€ 281. Deze overbesteding komt met name op het conto van inzet werkdrukmiddelen en schoolzwemmen.

6.1.9 Leermiddelen

De uitgaven voor OLP overschrijden de begroting met k€ 146. Realisatie is wel in lijn met kalenderjaar 2017. De prijsvoordelen op gebruik netwerk en internet worden opgeheven door materiële inzet van de werkdrukgelden.

6.1.10 Financiële baten en lasten

De bankkosten (k€ 12) op de rekening courant rekeningen zijn niet meegenomen in de begroting.

6.1.11 Bestemming resultaat

Het resultaat 2018 bedraagt k€ 347. Het bedrag wordt volledig toegerekend aan de bestemmingsreserve. Een bedrag van k€ 176 is bestemd ten behoeve van initiatieven in het kader van passend onderwijs en een bedrag van k€ 124 voor professionalisering. De professionalisering zal in boekjaar 2019 gerealiseerd worden, met eventueel een uitloop naar 2020. De bestemmingsreserve passend onderwijs wordt ingezet in boekjaar 2020. Het restantbedrag is bestemd voor de GMR en de post niet-subsidiabele bijdragen (respectievelijk k€ 13 en k€ 33).

6.2 Financiële positie

Om de financiële positie en het financieel beleid van de stichting te toetsen, wordt gebruik gemaakt van kengetallen met bijbehorende signaleringsgrenzen.

In de volgende tabel is een set kengetallen opgenomen, die gebaseerd is op de adviezen van de commissie Don, aangevuld met gangbare kengetallen op het gebied van vermogens- en budgetbeheer. Opgemerkt moet worden dat de genoemde bandbreedtes voor het beoordelen van de financiële soliditeit geen harde normen zijn. Het zijn eerder signaleringsgrenzen die aanleiding kunnen geven voor een dialoog over de financiële positie van een instelling. Kengetallen zeggen weinig zonder de onderbouwing van het financiële beleid dat erachter schuil gaat.

VERMOGENSBEHEER			BUDGETBEHEER		
	Min	Max		Min	Max
+ Financieringsfunctie	n.v.t.	21%	Liquiditeit	0,50	1,50
+ Transactiefunctie	n.v.t.	9%	Rentabiliteit	0%	5%
+ Bufferfunctie	k€ 100	5%			
Kapitalisatiefactor	n.v.t.	35%			
Solvabiliteit	20%	n.v.t.			

In de tabel worden de kengetallen onderverdeeld in twee categorieën: vermogensbeheer en budgetbeheer. Bij het vermogensbeheer staat de vraag centraal wat de totale kapitaal- en vermogensbehoefte van de organisatie is. Bij het budgetbeheer gaat het om de vraag wat de capaciteit van de organisatie is om tegenvallers op de korte en middellange termijn op te vangen.

De kapitalisatiefactor geeft aan in hoeverre het beschikbare kapitaal in de organisatie doelmatig gebruikt wordt. De kapitaalbehoefte van de organisatie staat daarbij centraal. De wijze waarop dat kapitaal gefinancierd wordt, met eigen vermogen of met vreemd vermogen, geldt als een afweging die van secundair belang is. De kapitalisatiefactor bestaat uit drie componenten:

- Financieringsfunctie: benodigde liquiditeit voor de financiering van de vervanging van materiële vaste activa, exclusief gebouwen en terreinen.
- Transactiefunctie: benodigde transactieliquiditeit voor het voldoen van kortlopende schulden.
- Bufferliquiditeit: reserve liquiditeit voor het afdekken van (rest-)risico's.

De commissie Don heeft de onderstaande risico's aangemerkt als risico's die (voor een belangrijk deel) niet beheersbaar zijn en niet voorzien kunnen worden. Een opsomming van de posten die tot de zogenaamde bufferliquiditeit gerekend kunnen worden, zijn:

- Fluctuatie in leerlingenaantallen;
- Financiële gevolgen van arbeidsconflicten;
- Instabiliteit in de bekostiging;
- Onvolledige indexatie van de bekostiging.

Aan deze vier risico's wordt een algemeen 'restrisico' toegevoegd. Dit restrisico omvat alle risico's die niet hoog genoeg (of onvoldoende kwantificeerbaar) zijn voor het berekenen van een individueel risicopercentage, maar die cumulatief wel een buffer rechtvaardigen.

De solvabiliteit geeft aan in hoeverre de organisatie aan haar verplichtingen op lange termijn kan voldoen. De solvabiliteit geeft inzicht in de wijze waarop de bezittingen, die op de actiefzijde van de balans staan, zijn gefinancierd; namelijk met eigen vermogen en/of vreemd vermogen.

De liquiditeit geeft aan in welke mate de organisatie aan haar verplichtingen op korte termijn kan voldoen. Een liquiditeit groter dan 1 wordt doorgaans als voldoende gekwalificeerd, omdat tegenover de binnenkort vervallende schulden van de organisatie ten minste evenveel vlottende activa staan (onder andere banktegoeden). Met andere woorden: er is sprake van een positief werkkapitaal; de organisatie hoeft niet vaste

activa om te zetten in liquide middelen dan wel extra financiering aan te gaan om aan haar verplichtingen op korte termijn te voldoen.

De rentabiliteit geeft de verhouding aan tussen het exploitatieresultaat en de baten.

Naar aanleiding van de voorafgaande kengetallen kunnen nog enkele kanttekeningen geplaatst worden. Ten eerste is het van belang te vermelden dat bovenstaande kengetallen onderdeel zijn van de jaarrekening en daarmee gebaseerd zijn op een reeds afgesloten periode. Daardoor zijn ze niet meer dan een weergave van de situatie in het verleden. Bij de financiële onderbouwing van toekomstig onderwijsbeleid kunnen op het verleden gebaseerde kengetallen daarom niet leidend zijn maar hooguit een indicatieve, richtinggevende rol vervullen. Ten tweede zijn de betreffende kengetallen ontleend aan balansgegevens, die als momentopnamen getypeerd kunnen worden. Het is daarom van belang om de cijfers in een meerjarenperspectief te beschouwen, waardoor trends waargenomen kunnen worden. Ten derde betekent het overschrijden van signaleringsgrenzen niet automatisch dat geld uitgegeven moet worden. Er kunnen tal van specifieke redenen zijn waardoor kengetallen zich buiten de gestelde bandbreedtes bevinden. Goed financieel sturen betekent, ook als de kengetallen gunstig zijn, dat de besteding van middelen doelmatig moet zijn. Potverteren omdat kengetallen te hoog zijn, is hierbij niet evident.

De kengetallen voor MOVARE:

VERMOGENSBEHEER						BUDGETBEHEER					
	2018	2017	2016	2015	2014		2018	2017	2016	2015	2014
+ Financieringsfunctie	10,7%	10,4%	12,4%	11,5%	11,1%	Liquiditeit	2,07	2,01	1,56	1,57	1,40
+ Transactiefunctie	10,5%	9,8%	11,4%	10,4%	11,1%	Rentabiliteit	0,5%	0,7%	0,2%	0,0%	-4,6%
+ Bufferfunctie	7,3%	6,8%	3,8%	4,4%	4,0%						
Kapitalisatiefactor	28,5%	27,1%	27,6%	26,2%	26,2%						
Solvabiliteit	45,1%	48,0%	46,5%	48,4%	48,8%						

In de onderstaande tabel zijn de berekeningsgrondslagen opgenomen van de kengetallen.

Financieringsfunctie	(financieringsbehoefte (55%) x cumulatieve aanschafwaarde overige materiële vaste activa) / totale baten inclusief rentebaten
Transactiefunctie	kortlopende schulden / totale baten inclusief rentebaten
Bufferfunctie	kapitalisatiefactor -/- transactiefunctie -/- financieringsfunctie
Kapitalisatiefactor	(balanstotaal -/- boekwaarde gebouwen en terreinen) / totale baten inclusief rentebaten
Solvabiliteit	eigen vermogen (exclusief voorzieningen) / balanstotaal
Liquiditeit	vlootende activa / vlootende passiva
Rentabiliteit	exploitatieresultaat / totale baten inclusief rentebaten

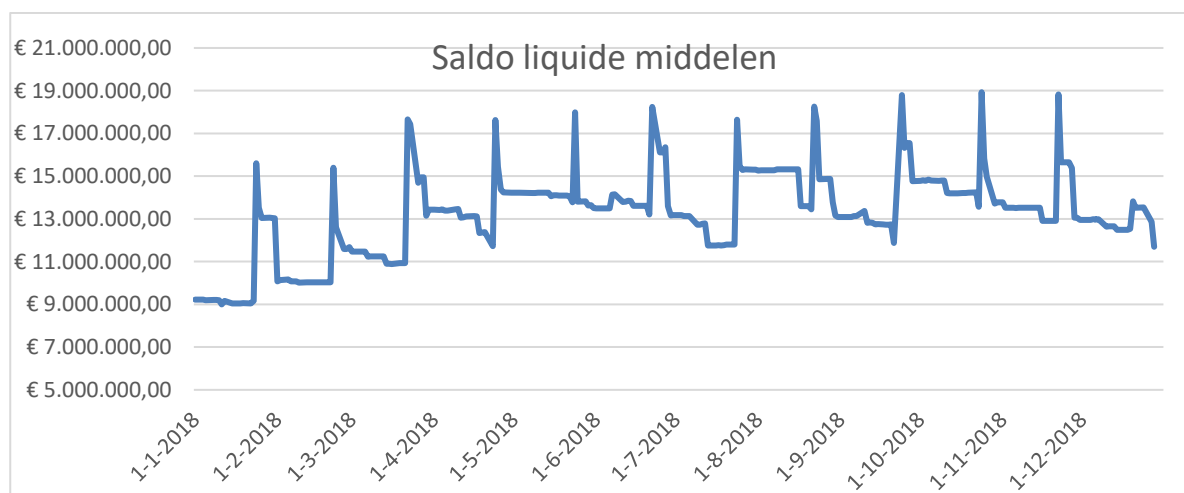
MOVARE hanteert twee beleidsuitgangspunten ten aanzien van de financiële ratio's, namelijk:

- Rentabiliteit meerjarenbegroting $\geq 0\%$.
- Bufferfunctie (de zogenaamde Don-normering) 5%.

Door onder andere het positief resultaat over boekjaar 2018 stijgt de buffer naar 7,3%.

Treasury

MOVARE heeft in 2016 de principiële keuze gemaakt om over te gaan op schatkistbankieren. Dit houdt in dat MOVARE alle tegoeden aanhoudt als liquide middelen, die uitstaan bij het ministerie van financiën. Voor gemeenten is schatkistbankieren verplicht, voor onderwijsinstellingen niet. Toch wil MOVARE aansluiten bij deze werkwijze, omdat op deze manier publiek geld de schatkist niet eerder verlaat dan nodig is. Schatkistbankieren geeft een rendement dat iets lager is dan de marktrente. Door de lage marktrente is in 2018 het rendement 0% geweest. Daar staat tegenover dat MOVARE geen risico loopt over dit geld.

Risicobeheersing

Risico's kunnen de realisatie van de door MOVARE gestelde doelen bedreigen en de materiële en immateriële belangen van MOVARE schaden. Daarom is het belangrijk dat MOVARE de risico's kent en passende maatregelen treft om de kans dat deze risico's optreden of de impact hiervan te beperken.

Het risicobeleid van MOVARE stoelt op drie instrumenten:

Met het risicomodel van de PO Raad worden iedere twee jaar de risico's geïnventariseerd. Deze inventarisatie heeft voor het laatst in 2017 plaatsgevonden.

MOVARE heeft voor de belangrijkste bedrijfsvoeringsprocessen een "in control framework" opgesteld, dat jaarlijks door de accountant wordt beoordeeld.

Door het opstellen van een meerjarenbegroting wordt vooruitgekeken naar de financiële impact van het beleid, zodat zo nodig tijdig bijgestuurd kan worden.

De belangrijkste risico's die in 2017 uit de risicoscan kwamen waren:

Extern

Het risico dat binnen het samenwerkingsverband de landelijke normen op het gebied van passend onderwijs niet gehaald worden. Met het afbouwen van de vereveningsbijdrage aan de samenwerkingsverbanden komt er minder geld beschikbaar om passend onderwijs vorm te geven op de scholen. In 2018 heeft verdere analyse plaatsgevonden waaruit bleek dat vooral de instroom van vierjarigen in het SBO en SO nog onvoldoende daalde. In 2018 is al kleinschalig begonnen met schakelklassen. Hier starten vierjarigen in kleinere klassen met meer begeleiding in het reguliere onderwijs, om zo beter de inschatting te kunnen maken waar speciaal onderwijs nodig is.

De krapte op de arbeidsmarkt bleef ook in 2018 een thema. De structurele vacatures op scholen konden volledig vervuld worden. De vervangingspool van MOVARE kampte in 2018 met een personeelstekort. In 2018 heeft MOVARE daarom onderwijsassistenten met doorontwikkelpotentieel, herintreders en zij-instromers in dienst genomen.

Intern

Het hoge ziekteverzuim in combinatie met het de krapte op de arbeidsmarkt zorgt ervoor dat het niet altijd mogelijk is om afwezige leerkrachten te vervangen. Hoewel de interventies op het gebied van ziekteverzuim

duidelijk hebben geleid tot een daling van het ziekteverzuim, blijft de vervangersproblematiek nog steeds bestaan.

De administratieve processen zijn in 2018 verder verbeterd. Op het gebied van de beschrijving van de processen zijn nog stappen te maken.

Uit de beoordeling van de accountant over het “in control framework” bleek dat MOVARE ten opzicht van 2017 beter aan de eigen normen voldeed. Toch zijn er nog steeds verbeteringen mogelijk. In 2018 is vooral gefocust op de fiscale risico's. MOVARE heeft duidelijk beleid opgesteld op het gebied van de beloning voor vrijwilligers en de werkkosten regeling om fiscale risico's te beperken. Op het gebied van de beschrijving van processen is vanwege de werkdruk minder vordering geboekt dat gehoopt. Daarom is een lijst gemaakt van de belangrijkste processen die in 2019 worden beschreven.

Hoofdstuk 7. Toekomstparagraaf

7.1 Planning- en control cyclus

7.1.1 Proces

De planning- en control cyclus van MOVARE bestaat uit de volgende (hoofd-)onderdelen:

- Beleidsplan MOVARE
- Hoofdpijnen meerjarig financieel beleid
- Kaderbrief
- Risicoanalyse
- Meerjarenbegroting
 - Exploitatie overzicht
 - Formatieplan
 - Investeringsplan
 - Onderhoudsplan
 - Liquiditeitsplan/kasstroomoverzicht
- Meerjaren bestuursformatieplan
- Tussentijdse rapportage aan CvB en RvT
- Jaarverslag, inclusief beoordelingscriteria budget- en vermogensbeheer

Bovenstaande informatie is verwerkt in het schema op de volgende pagina. De (financiële) meerjarenbegroting en het meerjaren bestuursformatieplan staan hierin centraal.

Een nadere uitleg:

Het beleidsplan van MOVARE is het vertrekpunt voor onder andere de planning- en control cyclus. MOVARE heeft de operationalisering van de planning- en control cyclus maximaal gedelegeerd in de organisatie. Dit gaat tot op het niveau van scholen en afdelingen van het MOVARE-bureau. Er wordt derhalve bottom-up gewerkt.

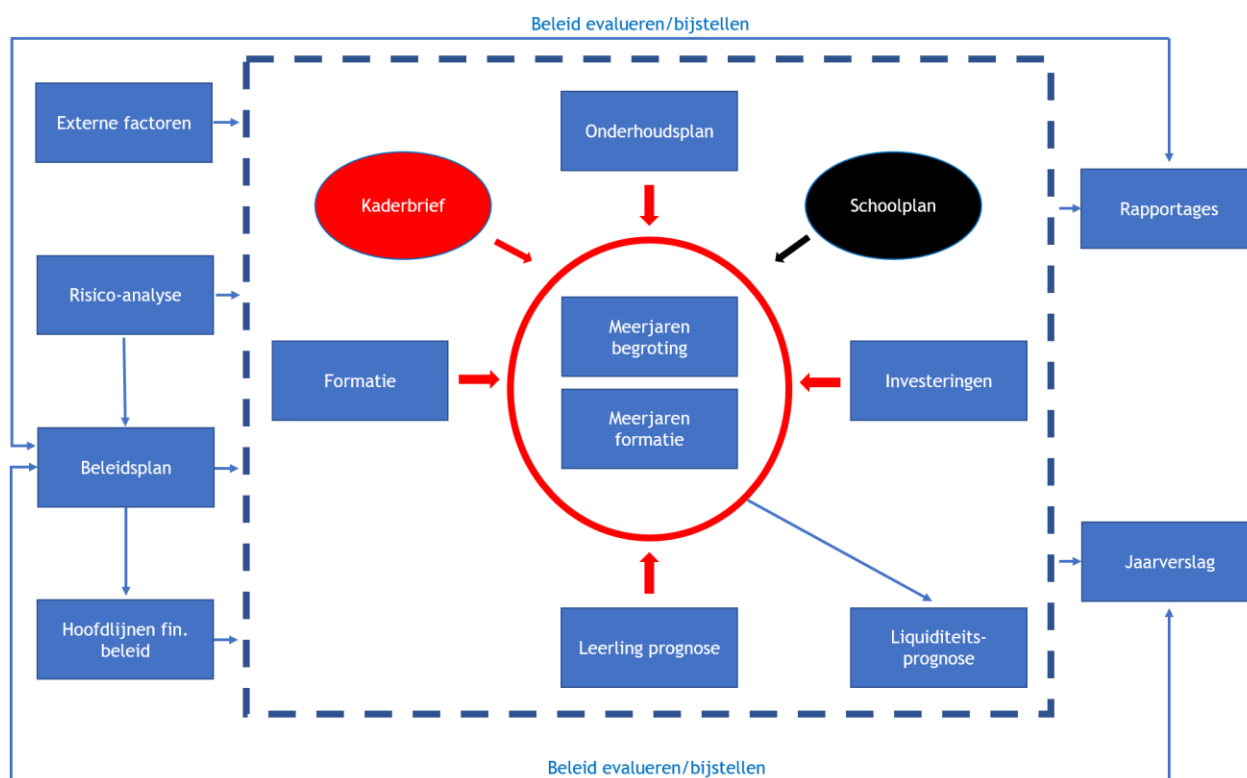
Ten aanzien van de begroting krijgen scholen op basis van, met name, de leerlingaantallen (waarbij MOVARE de t-1 systematiek hanteert) en de gemiddeld gewogen leeftijd (GGL) van het zittend personeel alle integrale Rijksbijdragen toegerekend. Voor dekking van centraal gedragen kosten vindt op basis van een percentage een afroeping plaats. De hierna resterende middelen zijn vrij inzetbaar voor scholen. Er is sprake van ontschotting bij MOVARE tussen personele en materiële bekostiging. Verder wordt het zogenaamd solidariteitsbeginsel binnen MOVARE nagestreefd om te voorkomen dat er sprake is van “rijke” en “arme” scholen. Deze punten staan verwoord in de hoofdpijnen financieel beleid van MOVARE. Door de wijze waarop MOVARE het begrotingsproces heeft georganiseerd, zijn scholen vrij in het besteden van middelen. De enige financiële spelregel die hierbij geformuleerd is, betreft het maken van “een sluitende begroting”. Inhoudelijk dienen scholen hun activiteiten af te stemmen op het geformuleerd beleid van MOVARE. Deze activiteiten zijn opgenomen in de schoolplannen.

Op strategisch en tactisch niveau zijn externe factoren, de risicoanalyse, het beleidsplan en hoofdpijnen financieel beleid input bij het opstellen van begrotingen. Op operationeel niveau gaat het met name om de onderhoudsplannen (groot onderhoud), investeringen, leerling prognose en formatie die als input dienen. De kaderbrief geldt hierbij als verzameldocument waarbij alle uitgangspunten op strategisch, tactisch en operationeel niveau beschreven en samengevoegd zijn. Tot slot geeft de liquiditeitsprognose inzicht in de financiële haalbaarheid van alle voorgenomen plannen.

Lopende het boekjaar en schooljaar wordt de lopende exploitatie getoetst. Op basis van jaareindeprognoses worden inschattingen gemaakt op de haalbaarheid van de financiële kaders die in de begroting zijn vastgesteld. Het gaat hierbij ook om de haalbaarheid van bestaande beleidsvoornemens, dan wel beleidsvoornemens op basis van voortschrijdend inzicht. Ook hier is vooralsnog het uitgangspunt “een sluitende exploitatie”.

Het jaarverslag dient als (extern) verantwoordingsdocument. Ten aanzien van de planning- en control cyclus spelen de beoordelingscriteria budget- en vermogensbeheer hierbij een belangrijke rol. Gerealiseerde kengetallen worden getoetst aan de uitgangspunten die geformuleerd zijn in hoofdpijnen financieel beleid. Op basis van bevindingen kan dit tot bijstelling van beleid leiden, die zijn weerslag weer kan vinden in de nieuw op te starten planning- en control cyclus. De cirkel is rond.

De planning- en control cyclus binnen MOVARE is gekoppeld aan schooljaren. Ten behoeve van rapportages en jaarrekening worden meerjaren schooljaarbegrotingen tot kalenderjaren geconsolideerd.

Schema planning- en control cyclus

7.1.2 Bovenschools

Solidariteit is een belangrijk beleidsuitgangspunt voor MOVARE. Dit zorgt ervoor dat veel activiteiten bovenschools georganiseerd en afgewikkeld worden. Ter financiering van deze bovenschoolse activiteiten dragen scholen bij op basis van draagkracht; voor iedere school eenzelfde vast percentage van de Rijksbijdragen. Let wel: de bedragen die bovenschools begroot worden zijn in absolute zin gefixeerd.

De schoolafdracht wordt om te beginnen besteed aan de directe en indirecte personele lasten van het MOVARE-bureau (schooljaar 2019-2020; M€ 2,9).

Bovenschools worden verder zaken verantwoord die het algemeen nut dienen. Gedacht kan worden aan transitievergoedingen, inhuur externe expertise, premie WGA ERD, bedrijfsgezondheidszorg, netwerkbeheer, kosten internet, multidisciplinaire maatwerkexpertise passend onderwijs en dergelijke (schooljaar 2019-2020; M€ 2,8).

Alle kosten die verband houden met vervangingen worden eveneens bovenschools afgewikkeld. Het betreft de kosten voor eigen min-max werknemers en de externe inhuurkosten, aangevuld met overige kosten die direct of indirect verband houden met vervangingen. Uitzondering hierop is het zogenaamd rechtspositieel verlof. Deze kosten worden op schoolniveau begroot. Ook ten aanzien van de vervangingen hanteert MOVARE de solidariteitsgedachte. Verzuim, en met name langdurig verzuim, kan iedere school op elk moment treffen. De financiële impact hiervan is dusdanig groot dat individuele scholen vaak niet in staat zijn om de lasten hiervan te dragen. Het verdelen van de lasten over alle scholen biedt hierin soelaas. Dekking komt dus ook uit de afdracht van scholen (schooljaar 2019-2020; M€ 3,2).

Scholen kunnen door moeilijk beïnvloedbare factoren in financiële moeilijkheden komen. Gedacht kan worden aan knelpunten bij groepsindelingen in verband met de leeftijdsopbouw, personele knelpunten, hoger dan normale huisvestingskosten door verouderde gebouwen of door niet bekostigde dislocaties en dergelijke. Om scholen hierin tegemoet te komen, wordt op bovenschools niveau een zogenaamd frictie budget aangehouden (schooljaar 2019-2020; M€ 0,6).

Ter stimulering van beleid is in de begroting voorzien in zogenaamde beleidsruimte. Het gaat hier om nieuw beleid waar nog geen weet van was tijdens het opstellen van de meerjarenbegroting, dan wel beleid dat een projectmatig karakter heeft en schooljaar overstijgend is. Op het moment dat dergelijke projectmatige activiteiten ingebed worden in de reguliere exploitatie, schept dat weer extra beleidsruimte (schooljaar 2019-2020; M€ 0,5).

In meerjarig financieel beleid is het uitgangspunt voor de vermogenspositie van MOVARE beschreven. Dit uitgangspunt is gekoppeld aan de zogenaamde Don-norm. OCW stelt hierbij een minimum buffer van 5% als uitgangspunt. In de afgelopen jaren zat het percentage voor MOVARE onder deze norm. In de begroting was derhalve voorzien in een zogenaamd vermogensherstel (M€ 0,6). Naar aanleiding van de jaarrekening 2017 bleek dat de Don-norm (bufferfunctie) 6,8% bedroeg. In de RvT vergadering van 12 juni 2018 is geadviseerd dat continuering van het vermogensherstel derhalve stopgezet kon worden met ingang van schooljaarbegroting 2019-2020. De RvT heeft dit advies overgenomen en beleid rondom vermogensherstel aangepast. Het bedrag dat hiermee is vrijgevallen, is toegevoegd aan het budget voor vervangers. Dit ter dekking van de cao loonstijging.

7.1.3 Scholen

Na afroaming van de bovenschoolse budgetten kunnen scholen aan de slag met hun meerjarenbegroting. Zoals reeds eerder opgemerkt heeft er ontschotting plaatsgevonden tussen personele en materiële bekostiging. Directeuren staan aan het roer bij het maken van keuzes over de koers die hun school vaart. Uiteraard binnen de financiële kaders die afgesproken en vastgelegd zijn (kaderbrief). Om de keuzes van directeuren te vertalen in getallen, zijn hulpmiddelen beschikbaar. Zo wordt gebruikgemaakt van een planningstool (Cogix) om het begrotingsproces in goede banen te leiden. In deze webbased planningstool is onder andere het bekostigingsmodel en het cao-model ondergebracht. Verder is een koppeling voorzien met het administratiesysteem Afas waar MOVARE gebruik van maakt. Dit is van belang om bij het opstellen van begrotingen te kunnen werken met de meest actuele gegevens uit de basisadministratie (bijvoorbeeld download formatie). Verder kunnen goedgekeurde begrotingen in de basisadministratie ingelezen worden ter monitoring van bijvoorbeeld de budgetuitputting en analyses. Naast de planningstool worden schooldirecties door het cluster planning & control ondersteund bij het begroten. Scholen maken zelf keuzes over bijvoorbeeld de inzet van de prestatieboxmiddelen. Op bestuursniveau wordt hierover dan ook geen verantwoording afgelegd.

7.1.4 Samenvatting

Op basis van de voorafgaand beschreven punten is een meerjarenbegroting MOVARE tot stand gekomen. In de hiernavolgende paragrafen worden cijfers per kalenderjaar gepresenteerd. De begrotingscijfers zijn, zoals eerder al vermeld, tot stand gekomen door consolidatie van de onderliggende deelbegrotingen bovenschools en de individuele scholen per schooljaar. De kalenderjaarbegroting 2019 is bijvoorbeeld samengesteld uit de schooljaarbegrotingen 2018-2019 en 2019-2020. Doordat per maand begroot wordt, kunnen de begrote maanden januari tot en met december 2019 geconsolideerd worden.

7.2 Staat van baten en lasten (meerjarenbegroting)

In de volgende tabel is een overzicht opgenomen van de meerjarenbegroting 2019-2022, aangevuld met de realisatiecijfers 2018. De gepresenteerde begrotings- en realisatiecijfers zijn exclusief interne baten en lasten. De stijging van de rijksbijdragen OCW kan met name toegeschreven worden aan compensatie ontwikkeling lonen, pensioenen en overige sociale werkgeverslasten, middelen werkdrukakkoord en stijging prestatieboxmiddelen.

De baten 2019-2022 zijn berekend op basis van de laatst beschikbare gegevens zoals gepubliceerd in de Staatscourant bij het opstellen van de begroting (eind 2018). Voor de jaren 2020-2022 heeft geen indexatie plaatsgevonden.

De personele lasten zijn berekend op basis van de laatst beschikbare cao en premiegegevens ten tijde van het opstellen van de begroting (eind 2018). Voor de jaren 2020-2022 heeft geen indexatie plaatsgevonden. Ten aanzien van de overige lasten zijn de cijfers 2019 geïndexeerd en één op één doorgetrokken voor de daaropvolgende jaren.

Staat van baten en lasten (bedragen x € 1)	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Rijksbijdragen OCW	71.603.972	68.631.833	72.583.828	72.804.713	72.762.532
Overige overheidsbijdragen	322.289	295.194	239.896	238.970	238.970
Overige baten	999.889	802.509	768.467	653.038	644.288
Totaal baten	72.926.150	69.729.536	73.592.191	73.696.721	73.645.790
Personele lasten	61.926.122	59.253.032	63.002.827	63.217.179	63.422.020
Afschrijvingen	1.254.365	1.245.070	1.266.846	1.081.518	829.887
Huisvestingslasten	5.269.409	5.116.569	5.092.839	5.076.522	5.069.676
Overige lasten	4.117.411	3.879.561	4.114.084	4.221.182	4.217.226
Totaal lasten	72.567.307	69.494.232	73.476.596	73.596.401	73.538.809
Totaal financiële lasten	12.363	4.617	11.080	11.080	11.080
Resultaat baten en lasten	346.480	230.687	104.515	89.240	95.901

7.3 Balans (meerjarenbegroting)

Voor het opstellen van de meerjarenbegroting 2019-2022 is een balans prognose gemaakt per 31 december 2018. Deze prognose is gebaseerd op de inzichten die verwerkt zijn in de managementrapportage januari-oktober 2018. De cijfers uit de meerjarenbegroting 2019-2022 zijn vervolgens meerjarig verwerkt in de begrote balans. In de hieronder gepresenteerde tabel zijn de werkelijk gerealiseerde balanstotalen per 31 december 2018 opgenomen, aangevuld met de begrote balans over de periode 2019-2022. Uiteraard zouden de definitieve balansgegevens 2018 voor een andere cijferreeks voor de begrote balans over de periode 2019-2022 zorgen. Uit oogpunt van consistentie zijn de oorspronkelijke begrotingsgegevens aangehouden.

De jaarlijkse dotatie aan de voorziening groot onderhoud vindt plaats op basis van verwachte uitgaven op grond van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP). Hierbij worden uitgaven voor groot onderhoud van het ene pand mede gefinancierd door opgebouwde voorzieningen voor andere panden. In de berekening van de dotatie wordt ervoor gezorgd dat de voorziening in de tijd gezien niet negatief geraakt. Bij het opstellen van de begroting liep er een discussie over de manier waarop de onderhoudsvoorziening geadministreerd moet worden. In het kader van de jaarrekening 2018 is besloten om de huidige systematiek van verevening te handhaven. De cijfers zijn dienovereenkomstig verwerkt in de begroting. Op het moment bestaat er nog geen duidelijkheid over eventuele aanpassingen in de methode waarmee de voorziening groot onderhoud bepaald wordt. Voor 2018 en 2019 mag de huidige methode gebruikt worden waarbij over het geheel onderhoud uitgaven geëgaliseerd wordt.

In het accountantsverslag bij de jaarverslaggeving 2017 heeft de accountant MOVARE geadviseerd om jaarlijks te bepalen of een betrouwbare inschatting kan worden gemaakt van de kosten van loondoorbetaling aan langdurig zieken. MOVARE is eigen risicodragers voor de ziektewet. Het risico is niet verzekerd bij een verzekeringsmaatschappij. Voor verplichtingen die voortvloeien uit loondoorbetaling bij ziekte dient MOVARE, op basis van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, een voorziening in de balans op te nemen. De voorziening dient opgenomen te worden voor alle werknemers die op 31 december van enig jaar ziek waren (geheel of gedeeltelijk) en waarvan het de verwachting is dat ze ook niet (volledig) meer zullen herstellen. In het kader van de jaarrekening 2018 is een inschatting gemaakt van de kosten loondoorbetaling. De voorziening is ten laste van het resultaat 2018 geboekt. In de begroting is uitgegaan van een gelijke dotatie en onttrekking van de voorziening.

Ten behoeve van de begroting zijn de geplande investeringen door de scholen geprognosticeerd. Om een compleet overzicht te krijgen van de afschrijvingslasten meerjarig, zijn de investeringen die voor 2018 in de planning staan/stonden meegenomen. Het voorspellen van toekomstige investeringen blijft voor de meeste scholen moeilijk. Er is evenwel niet voor gekozen om extracomptabel investeringen in de begroting op te nemen. De investeringen in tabelvorm.

	2018	2019	2020	2021	2022	Eindtotaal
ICT 3 jaar	€ 24.925	€ 285.425	€ 15.000		€ 14.000	€ 339.350
ICT 5 jaar	€ 5.200	€ 372.075				€ 377.275
ICT 10 jaar	€ 57.075	€ 400.000	€ 133.000	€ 18.000		€ 608.075
<i>Sub-totaal ICT</i>	€ 87.200	€ 1.057.500	€ 148.000	€ 18.000	€ 14.000	€ 1.324.700
Inventaris 5 jaar		€ 4.000				€ 4.000
Inventaris 10 jaar		€ 155.700				€ 155.700
Inventaris 20 jaar	€ 35.000	€ 724.430				€ 759.430
<i>Sub-totaal inventaris</i>	€ 35.000	€ 884.130	€ -	€ -	€ -	€ 919.130
OLP 8 jaar	€ 11.500	€ 598.355	€ 172.054	€ 69.500		€ 851.409
OLP 10 jaar		€ 3.000				€ 3.000
OLP 15 jaar		€ 8.050				€ 8.050
<i>Sub-totaal OLP</i>	€ 11.500	€ 609.405	€ 172.054	€ 69.500	€ -	€ 862.459
Eindtotaal	€ 133.700	€ 2.551.035	€ 320.054	€ 87.500	€ 14.000	€ 3.106.289

Per schooljaar 2017-2018 is een stelselwijziging doorgevoerd. De afschrijvingsgrens die voorheen bij € 500 lag, is opgehoogd naar € 1.000. Dit zorgt voor een verlaging van de administratieve last (en derhalve indirect een kostenbesparing) en voor een “strakker” georganiseerde vaste activa administratie met een minimum aan vervuiling. In de begroting wordt gerekend met vaste prijzen voor diverse ICT rubrieken (PC/notebook € 750, tablet € 440, werkstation € 635 en smartboard € 5.000).

Het voorafgaande resulteert in de onderstaande balans.

BALANS (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Activa					
- Materiële vaste activa	4.924	6.126	5.179	4.185	3.370
- Financiële vaste activa	-	-			
Vaste activa	4.924	6.126	5.179	4.185	3.370
- Vorderingen	3.978	2.733	2.733	2.733	2.733
- Liquide middelen	11.885	10.820	11.021	12.309	13.518
Vlottende activa	15.863	13.553	13.754	15.042	16.251
Totaal	20.787	19.679	18.933	19.227	19.621
Passiva					
- Algemene reserve	8.912	9.300	9.404	9.493	9.589
- Bestemde reserve	472	428	428	428	428
Eigen vermogen	9.384	9.728	9.832	9.921	10.017
Voorzieningen	3.727	1.598	1.548	1.753	2.050
Kortlopende schulden	7.676	8.353	7.553	7.553	7.554
Totaal	20.787	19.679	18.933	19.227	19.621

7.4 Liquiditeitsprognose

In het volgend overzicht is de liquiditeitsprognose opgenomen. Bij het opstellen van de schooljaar balans is € 800.000 aangehouden als kortlopende schuld per 31 juli 2019. Aan het eind van het schooljaar 2019-2020 zijn deze projectgelden op basis van de looptijd volledig ingezet (Gezonde Basisschool, Euregioschool en dergelijke). Dit geeft een daling van de kortlopende schulden in de liquiditeitsprognose voor kalenderjaar 2020.

	2019		2020		2021		2022	
	x € 1	x € 1	x € 1	x € 1	x € 1	x € 1	x € 1	x € 1
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>								
Saldo baten en lasten		235.303		115.595		100.320		106.982
Aanpassing voor:								
- Resultaat verkoop materiële vaste activa								
- Afschrijvingen	1.245.070		1.266.846		1.081.518		829.887	
- Mutaties voorzieningen	-2.242.109		-49.597		205.046		296.465	
		-997.039		1.217.249		1.286.564		1.126.352
Verandering in vlottende middelen								
- Vorderingen	PM		PM		PM		PM	
- Kortlopende schulden	PM		-800.000		PM		PM	
		0		-800.000		0		0
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		-761.736		532.844		1.386.884		1.233.334
Ontvangen interest	0		0		0		0	
Betaalde interest	-4.617		-11.080		-11.080		-11.080	
		-4.617		-11.080		-11.080		-11.080
Totaal operationele activiteiten		-766.353		521.764		1.375.804		1.222.254
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>								
Investering in materiële vaste activa	-2.551.035		-320.054		-87.500		-14.000	
Desinvestering in financiële vaste activa	0		0		0		0	
		-2.551.035		-320.054		-87.500		-14.000
Totaal investeringsactiviteiten		-2.551.035		-320.054		-87.500		-14.000
Mutatie liquide middelen		-3.317.388		201.710		1.288.304		1.208.254
Beginstand liquide middelen	14.136.614		10.819.226		11.020.936		12.309.240	
Mutatie liquide middelen	-3.317.388		201.710		1.288.304		1.208.254	
Eindstand liquide middelen		10.819.226		11.020.936		12.309.240		13.517.494

7.5 Kengetallen

In de onderstaande tabel zijn de gemiddelde fte-aantallen absoluut en relatief weergegeven. In tegenstelling tot voorgaande jaren zijn de aantallen inclusief formatie vervangingspool. Bij zogenaamde min-max contracten is in de begroting gerekend met max-aanstellingen.

Aantal fte's (gemiddeld)	Realisatie	begroting			
	2018	2019	2020	2021	2022
Bestuur / management ¹⁾	50	46	47	47	47
Onderwijspersoneel ²⁾	756	719	741	735	732
Onderwijs ondersteunend personeel ³⁾	67	80	82	82	81
	873	845	870	864	860

Aantal fte's (gemiddeld) in procenten	Realisatie	begroting			
	2018	2019	2020	2021	2022
Bestuur / management ¹⁾	5,7%	5,4%	5,4%	5,4%	5,5%
Onderwijspersoneel ²⁾	86,6%	85,1%	85,2%	85,1%	85,1%
Onderwijs ondersteunend personeel ³⁾	7,7%	9,5%	9,4%	9,5%	9,4%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Legenda:

- 1) CvB en directie scholen
- 2) Onderwijzend personeel, incl. onderwijs ondersteunend personeel met lestaken (onderwijs- en klassen-assistent)
- 3) Onderwijs ondersteunend personeel scholen en MOVARE-bureau

In de onderstaande tabel zijn de leerlingaantallen opgenomen per oktober. Voor 2017 gaat het om de door DUO gecommuniceerde aantallen. Voor de overige jaren zijn de aantallen uit de meerjarenbegroting 2019-2022 overgenomen. Het bekostigd aantal leerlingen per 1 oktober 2018 bedraagt 11.501. Derhalve een marginaal verschil ten opzichte van de begroting. Als gevolg van een fusie in 2018 tussen een MOVARE-school en een school van een andere stichting laten de leerlingaantallen een trendbreuk zien in de jaarlijkse, lichte, daling.

Feit	okt-2017	okt-2018	okt-2019	okt-2020	okt-2021
Aantal leerlingen van 4 t/m 7 jaar	5.475	5.463	5.519	5.426	5.319
Aantal leerlingen vanaf 8 jaar	5.505	5.510	5.438	5.448	5.459
Aantal leerlingen SBO	336	364	351	346	342
Aantal leerlingen ZMLK	160	166	175	175	175
Totaal aantal leerlingen	11.476	11.503	11.483	11.395	11.295
Procentueel verschil		0,2%	-0,2%	-0,8%	-0,9%
Absoluut verschil		27	-20	-88	-100

7.6 Werkdrukmiddelen

In de onderstaande tabel zijn de bedragen opgenomen die in het kader van werkdrukbestrijding tot additionele kosten geleid hebben.

Werkdrukmiddelen (bedragen x € 1)	Realisatie 2018
Personeel	486.842
Materieel	78.848
Professionalisering	-
Overig	-
Totaal besteed	565.690

De werkdrukmiddelen zijn volledig, één op één, doorgesluisd naar de scholen van MOVARE. Op de scholen is tijdens teamsessies gekeken naar de oorzaken van werkdruk en mogelijke oplossingsrichtingen om deze werkdruk te verminderen. Deze punten zijn vervolgens vermeld in een plan van aanpak waarin ook een financiële paragraaf is opgenomen. Het definitief bestedingsplan is geaccordeerd door de P-MR geleding van de school. Tijdens en na afloop van het schooljaar zal het schoolmanagement in samenspraak met het bestuur analyseren of de middelen juist en volledig zijn ingezet. Per balansdatum zijn de nog te besteden middelen opgenomen in het jaarwerk. Middelen die na afloop van het schooljaar niet volledig besteed zijn, kunnen meegenomen worden naar een volgend schooljaar in samenspraak met het schoolmanagement en P-MR. Tevens zal beoordeeld worden of de werkdruk vermindert met de genomen maatregelen. MOVARE streeft naar volledige inzet van deze middelen.

Naast de hierboven beschreven werkdruk verlagende interventies op schoolniveau is MOVARE breed projectmatig ingezet op de verlaging van de administratieve last. Er wordt onder andere aandacht besteed aan inrichting en scholing ten aanzien van het leerlingadministratie en -volgsysteem. Verder zijn administratieve processen rondom personeel en financiën verder geoptimaliseerd. Deze activiteiten zijn bovenschools georganiseerd en bekostigd, buiten de beschikbaar gestelde werkdrukmiddelen om.

Bijlage 1: Totaal overzicht van scholen en aantal leerlingen

MOVARE telde op 31 december 2018 in totaal 46 scholen met 52 locaties in 9 gemeenten.
Het aantal leerlingen bedroeg op teldatum 1 oktober 2018 11.503 leerlingen (2017: 11.476)

Gemeente Brunssum	adres school	postcode	plaats	aantal leerlingen 2017	aantal leerlingen 2018
Bs. De Vlindertuin	Wijeweg 143a	6446 AK	Treebeek	326	326
OBS De Trampoline	Raadhuisstraat 125	6441 CP	Brunssum	188	178
Bs. Meander	De Insel 23	6442 AJ	Brunssum	219	224
Bs. De Opstap	Kloosterstraat 13	6441 CL	Brunssum	241	232
Bs. Caleidoscoop	Essenstraat 1	6444 CL	Brunssum	259	255
Bs. Langeberg	Rembrandtstraat 2a	6445 CW	Brunssum	231	242
Bs. Titus Brandsma	De Gasperistraat 5	6441 JJ	Brunssum	215	203
SBO De Boemerang	De Insel 21	6442 AJ	Brunssum	111	109

Gemeente Heerlen	adres school	postcode	plaats	aantal leerlingen 2017	aantal leerlingen 2018
OBS De Tovercirkel	Vullingsweg 64-66 / Benzenraderweg 270	6418 HV / 6417 SZ	Heerlen	360	360
OBS De Droomboom	Verschuurstraat 34	6415 EX	Heerlen	257	281
Bs. Frans Postma	Merwedestraat 16	6413 VV	Heerlen	193	202
Bs. De Ganzerik	Caeciliastraat 19	6413 GM	Heerlen	249	267
Bs. De Mheyster	Mgr. Nolensstraat 29	6431 JL	Hoensbroek	329	326
Bs. De Regenboog	Weyenbergstraat 8	6431 AL	Hoensbroek	256	266
Bs. De Vlieger	Maria Gewandenstraat 24	6432 CP	Hoensbroek	168	156
Taalschool De WereldDelen	Gaffelhof 73	6418 KC	Heerlen	119	138
Bs. De Voëgelsjtang	Kloosterstraat 2a	6431 LW	Hoensbroek	116	-
Bs. Gerardus Majella	Hei Grindelweg 88	6414 BT	Heerlen	200	182
Bs. Hoensbroek Zuid	Prinsenstraat 14	6433 GJ	Hoensbroek	227	-
Bs. Wonderwijs*	Prinsenstraat 14	6433 GJ	Hoensbroek	227	308
Bs. Mijn Spoor	Belemnierf 10	6413 LZ	Heerlen	270	235

* Per 1 augustus 2018 zijn de basisscholen Hoensbroek-Zuid en De Voëgelsttang gefuseerd tot basisschool Wonderwijs.

Gemeente Landgraaf	adres school	postcode	plaats	aantal leerlingen 2017	aantal leerlingen 2018
OBS Wereldwijs	Baronstraat 11	6371 AR	Landgraaf	283	272
OBS De Speurheus	Haaselt 3	6374 NJ	Landgraaf	251	254
OBS Harlekijn	Strijthagerweg 10	6372 AC	Landgraaf	392	411
Bs. De Wegwijzer	Veeweg 73	6374 AR	Landgraaf	339	345
Bs. 't Valder	Belvauer 62	6373 TT	Landgraaf	227	223
Bs. An d'r Put	Pastoor Scheepersstraat 9	6374 HR	Landgraaf	288	270
Bs. De Schatgraver	Stationsstraat 2 / Achter den Winkel 2	6372 GS / 6372 SL	Landgraaf	402	407
Bs. Op gen Hei	An de Voeëgelsjtang 12	6373 BJ	Landgraaf	268	293
SBO De Wissel	Hereweg 175	6371 LZ	Landgraaf	95	103

Gemeente Kerkrade	adres school	postcode	plaats	aantal leerlingen 2017	aantal leerlingen 2018
OBS De Schatkist	Feldbiss 210A	6462 HC	Kerkrade	231	158
Bs. Steltloper	Directeur van der Muhlenlaan 30	6463 VZ	Kerkrade	338	311
Bs. De Schakel	Leliestraat 31	6466 XN	Kerkrade	258	263
Bs. Bleijerheide	Bleijerheiderstraat 125	6462 AH	Kerkrade	241	233
Bs. De Spoorzoeker	Plein 36	6466 GG	Kerkrade	369	359
Bs. De Blokkenberg	Akkerheide 19	6463 DC	Kerkrade	205	196
Bs. De Diabolo	Mr. Absilstraat 6	6461 EX	Kerkrade	215	210
Bs. De Doorkijk	Singelweg 5	6467 CE	Kerkrade	326	334
Bs. De Veldhof	Anselderlaan 10	6471 GL	Eygelsheven	309	343
Bs. St. Ursula	O.L. Vrouwestraat 70	6461 BS	Kerkrade	254	250
SBO Arcadia	Schoolstraat 86-88	6466 HX	Kerkrade	130	152
SO/VSO St. Jan Baptist	Schoolstraat 81	6466 HV	Kerkrade	160	166

Gemeente Simpelveld	adres school	postcode	plaats	aantal leerlingen 2017	aantal leerlingen 2018
Bs. Bocholtz	Wijngracht 11	6351 HJ	Bocholtz	324	326
Bs. De Meridiaan	Scheelenstraat 100	6369 VZ	Simpelveld	337	331

<i>Gemeente Onderbanken</i>	<i>adres school</i>	<i>postcode</i>	<i>plaats</i>	<i>aantal leerlingen 2017</i>	<i>aantal leerlingen 2018</i>
Bs. Schinveld	Kloosterlaan 7e	6451 EN	Schinveld	311	311
Bs. St. Jozef**	Kerkstraat 5	6447 BE	Merkelbeek	100	203

<i>Gemeente Vaals</i>	<i>adres school</i>	<i>postcode</i>	<i>plaats</i>	<i>aantal leerlingen 2017</i>	<i>aantal leerlingen 2018</i>
OBS De Robbedoes	Aan de Ververij 31	6291 KC	Vaals	167	171

<i>Gemeente Sittard- Geleen</i>	<i>adres school</i>	<i>postcode</i>	<i>plaats</i>	<i>aantal leerlingen 2017</i>	<i>aantal leerlingen 2018</i>
Bs. De Vlieger	Kleine Steeg 8	6131 KJ	Sittard	122	118

** Per 1 augustus 2018 zijn de basisscholen St. Jozef Doenrade en St. Jozef Merkelbeek gefuseerd. Door de fusie valt de locatie in Doenrade, die voorheen ressorteerde onder Kindante, onder het bestuur van Onderwijsstichting MOVARE.

Bijlage 2: Portefeuilleverdeling en nevenfuncties College van Bestuur per 31-12-2018

Portefeuilleverdeling:

drs. R.S.T. (Ryszard) Kruszel

- voorzitter;
- bedrijfsvoering;
- governance en medezeggenschap;
- scholen in de gemeenten Heerlen, Landgraaf, Simpelveld en Vaals.

J.P.G.M. (Kiki) Huijnen-Becks MLC

- lid/plaatsvervangend voorzitter;
- personeel, onderwijs en kwaliteit;
- scholen in de gemeenten Beekdaalen, Brunssum, Kerkrade en Sittard-Geleen.

Nevenfuncties (onbezoldigd)

drs. R.S.T. (Ryszard) Kruszel

- lid diverse regionale en provinciale commissies en samenwerkingsverbanden op het gebied van onderwijs en demografische ontwikkelingen;
- geëticetteerde Hogeschool Utrecht (op persoonlijke titel).

J.P.G.M. (Kiki) Huijnen-Becks MLC

- voorzitter algemeen bestuur Samenwerkingsverband Passend Onderwijs PO Heerlen e.o.;
- bestuurslid Samenwerkingsverband Passend Onderwijs PO Maastricht en Heuvelland;
- bestuurslid Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Westelijke Mijnstreek;
- bestuurslid Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO Parkstad;
- lid stuurgroep Opleiden in de school/de NieuwstePabo;
- voorzitter stuurgroep 'De Gezonde Basisschool van de toekomst';
- lid stuurgroep Onderwijs Provincie Limburg;
- lid provinciale stuurgroep Buurtaal en internationalisering in Limburg;
- lid Platform Cultuureducatie Limburg;
- lid cliëntenraad Vivantes Bunderhof.

Bijlage 3: Samenstelling Raad van Toezicht per 31-12-2018

naam	M.J. (Marjo) van Leen-Keuzenkamp
functie:	voorzitter
commissie	Werkgeverszaken
beroep:	DGA Wysiwyg Consultancy B.V.
relevante nevenfuncties:	-
eerste benoeming:	2016
naam	drs. K. (Karlijn) van der Graaf
functie:	vice-voorzitter
commissie	-
beroep:	bestuursadviseur Veiligheidsregio Limburg-Zuid
relevante nevenfuncties:	lid Raad van Toezicht Huis voor de Kunsten
tweede benoeming:	2016
naam	A.J.L (Alouis) Heijmans
functie:	lid
commissie	Audit & Control en Werkgeverszaken
beroep:	voormalig bedrijfsadviseur Midden- en Kleinbedrijf
relevante nevenfuncties:	-
derde benoeming:	2017
naam:	drs. (Karin) K.C.J. Straus
functie:	lid
commissie:	-
beroep:	sr. consultant Rieken & Oomen
relevante nevenfuncties:	ambassadeur Euregionaal Onderwijs Provincie Limburg, lid RvC Rabobank Roermond - Echt
eerste benoeming:	2017
naam	L.H.J. (Lars) Valkenberg RA
functie:	lid
commissie	Audit & Control
beroep:	tot 1-1-2019 partner Koenen en Co accountants en belastingadviseurs
relevante nevenfuncties:	-
eerste benoeming:	2018 (vanaf 1 december)
naam	J. (Hans) Vossen
functie:	lid
commissie	Audit & Control
beroep:	VP Finance DSM Innovation Center
relevante nevenfuncties:	lid RvC Isobionics
eerste benoeming:	2018 (vanaf 1 september)

Bijlage 4: Samenstelling Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad per 31-12-2018

Ultimo verslagjaar was de GMR als volgt samengesteld:

Personeelsgeleding

- mevr. A. Gubbels (*secretaris*)
- mevr. C. Pijls (voorzitter)
- De heer R. van Wessel (lid)

Oudergeleding

- dhr. A. Brouns (plaatsvervangend voorzitter)
- dhr. B. Schloesser
- dhr. S. Gerards
- dhr. M. van der Meulen

Bijlage 5: Jaarverslag vertrouwenspersonen in het kader van de klachtenregeling

Hierna is het jaarverslag schooljaar 2017/2018, zoals dat is opgesteld door de twee externe vertrouwenspersonen, op hoofdlijnen overgenomen.

Overzicht werkzaamheden

- **7 september 2017; Klacht ouders over leerkracht/directie van een school**
Ouders betichten een leerkracht van onheus pedagogisch handelen/communiceren, waar hun zoon en andere leerlingen onder te lijden hebben gehad (zoon zit inmiddels niet meer op de betreffende school). Tevens verwijten ouders de directeur van de school van niet-adequaat handelen bij het bespreken en afhandelen van de klachten.
- **3 november 2017; Probleem van een ouder met een leerkracht**
Een ouder geeft aan dat haar zoon door een invallende leerkracht (een andere vaste leerkracht van de school) pedagogisch niet goed behandeld is. De ouder heeft dit met de betreffende leerkracht besproken. Ze had niet het gevoel dat ze hierbij gehoord werd.
- **7 december 2017; Probleem van een oma van een leerling met een leerkracht/directie van een school**
Oma geeft aan dat haar kleinzoon uit groep 2 een half uur met ontlastingsproblemen op school op het toilet heeft gezeten, waarbij hij zichzelf onvoldoende kon helpen. De leerkracht en directie hadden geen tijd om te helpen.
- **9 februari 2018; Klacht ouder over leerkracht**
De ouder wil een klacht indienen t.a.v. de leerkracht van haar zoon van vorig jaar vanwege onheus (hardhandig) pedagogisch handelen. Deze leerkracht zou nog steeds vernederende opmerkingen richting zoon maken.
- **23 mei 2018; Probleem ouder richting leerkracht/directie van een school**
De ouder geeft aan dat haar zoon zich onvoldoende veilig voelt op school n.a.v. pesterijen. Ze heeft het gevoel dat school dat niet altijd serieus neemt. Er wordt te weinig actie tegen ondernomen en de ouder voelt zich bezwaard dat ze er zelf iedere keer actie op moet ondernemen richting school.
- **31 mei 2018; Probleem van een ouder met een IB-er**
De ouder geeft aan dat haar zoon negatief bejegend wordt door de IB-er die haar zoon begeleidt in een individuele instructiegroep (taal en rekenen). Ook ervaart ze zelf problemen in de communicatie met de IB-er. Het contact met de huidige klassenleerkracht is wel goed.
- **14 en 20-12-2017; e-mail van een moeder, daarna enkele telefonische gesprekken**
Probleem: slechte afstemming in communicatie bij gescheiden ouders. Voorstel: ouders gaan zelf in gesprek met de schoolleiding hierover.
- **09-01-2018; tel. contact met vader van een kind dat op SBO zit**
Vader heeft veel kritiek op de school t.a.v. het beleid, maar m.n. ook over de manier waarop leerkrachten met zijn zoon omgaan, afspraken niet nakomen.
- **20-02-2018 en 23-02-201; tel. contact met een Consulnt**
Zij voelde zich heel onheus bejegend (met woorden) door een schooldirecteur. Inmiddels werkt ze niet meer op die school, maar ze wil toch dat haar negatieve ervaring niet zomaar verdwijnt in een la.
- **13-03-2018; tel. contact met vader van kind van een basisschool**
Ouders zijn heel boos dat de leerkracht hun kind fysiek heel stevig heeft gepakt. Ze zouden het liefste willen dat deze leerkracht geen les meer geeft.

- **27 en 29-03-2018; tel. gesprekken met moeder over hun zoon in groep 7**
Haar zoon zit thuis na een conflict.
- **23-05-2018; tel. contact met vader van een zoon**
Zoon wordt gepest, maar hij heeft zelf ook een kort lontje. Volgens vader volgt school niet de stappen van een anti-pestprotocol, daardoor worden de problemen onnodig complex en wordt hun zoon onrechtvaardig gestraft.
- **18-06-2018; tel. contact met moeder van een zoon**
Ouders hebben grote problemen met voorgenomen plaatsing van hun kind in een bepaalde groep, na de vakantie, bij een bepaalde leerkracht.
- **28-06-2018; tel. contact met een mevrouw die problemen heeft ten aanzien van het slechte onderhoud van het aan hun perceel grenzende schoolterrein van een basisschool**
Na gezamenlijke analyse besluit de mevrouw om zelf contact te zoeken met College van Bestuur van MOVARE.
- **05-07-2018; tel. contact met een moeder**
Er zijn procedurefouten gemaakt door de school m.b.t. de info-overdracht naar het VO: ouders zijn niet gekend in alle schriftelijke info naar het VO, waardoor er een vertekend beeld van hun zoon op het VO kwam, met aanvankelijk vervelende consequenties wat betreft plaatsing in het VO.

Samenvatting en conclusies

- De meeste 'klachten' /kwesties zijn afkomstig van (groot-)ouders en zijn gericht op leerkrachten (of intern begeleider) of op de directie van school.
Eenmaal richt de klacht zich ook op het handelen van het College van Bestuur.
- Tweemaal is de klacht afkomstig van derden, nl. van een consulent en van een echtpaar dat direct naast een school woont.
- De 'klachten' /kwesties hebben betrekking op:
 - Onheus pedagogisch handelen van een leerkracht jegens kinderen: 8 keer
 - Pestgedrag van kinderen dat niet goed wordt opgepakt, waarbij eenmaal nadrukkelijk genoemd wordt dat de school niet handelde volgens het Anti-pestprotocol: 2 keer
- Nalatigheid van het CvB in het goed afhandelen van klachten: 1 keer
- Slechte afstemming in communicatie: eenmaal bij gescheiden ouders, eenmaal bij het geven van informatie aan VO, zonder kennisgeving aan ouders van die betreffende informatie.
- Overlast van het aangrenzende schoolterrein: klachten over slecht onderhouden groenvoorziening van de school, leerkrachten die in de pauze roken direct naast de tuinafscheiding: 1 keer.
- Onheus handelen door een directeur jegens een consulent
- In de meeste gevallen zijn de 'klachten' /kwesties in onderling overleg opgelost.
In 1 geval is dit niet gebeurd. Onduidelijk is of dit tot een officiële klacht bij de Landelijke Klachtencommissie heeft geleid.
- In een aantal situaties werd het College van Bestuur erbij betrokken, eenmaal werd er een onafhankelijk bemiddelaar bij betrokken.
- De 'klachten' komen van verschillende basisscholen. Er zijn geen meerdere problemen/klachten betreffende dezelfde leerkrachten/scholen binnengekomen.

Afspraken en voorstellen n.a.v. het evaluatiegesprek d.d. 19 december 2018 op het MOVARE-bureau, aanwezig CvB en de twee externe vertrouwenspersonen.

1. De Klachtenregeling is dit jaar geactualiseerd. Beide vertrouwenspersonen ontvangen een digitaal exemplaar hiervan.
2. Vertrouwenspersonen zullen bij nieuwe klachten/kwesties nog nadrukkelijker meedenken hoe de directie van de betreffende school betrokken kan worden bij mogelijke verbeterpunten n.a.v. een klacht/kwestie. Voorbeeld: bij klachten waarbij ouders aangeven dat het anti-pestprotocol niet goed is gehanteerd: is het belangrijk dat de directie dit weet, om hier aandacht aan te kunnen besteden.
3. Schoolcontactpersonen: Het CvB zal inventariseren of er op elke school 1 of meerdere schoolcontactpersonen zijn aangesteld. Voorstel: een netwerkbijeenkomst voor de groep school-contactpersonen met als doel:

actualiseren van kennis en vaardigheden van de schoolcontactpersonen. Wat is mijn taak, hoe voer ik die uit, wat hoort niet bij mijn taak, naar wie verwijs ik door, etc. Deze netwerkbijeenkomst van ongeveer 3 uur kan worden verzorgd door de vertrouwenspersonen. Dit heeft als voordeel dat de schoolcontactpersonen de Externe Vertrouwenspersonen een keer ontmoeten, waarbij ook samenwerk- en afstemmingsafspraken kunnen worden gemaakt. Werkvormen tijdens de Netwerkbijeenkomst: kennis opfrissen over Klachtenregeling, intervisie d.m.v. het bespreken van casussen, gespreksvaardigheden oefenen in kleine groepjes. Vóórdat er een Netwerkbijeenkomst gaat plaatsvinden, zal een offerte worden opgesteld door BCO.

4. Het evaluatiegesprek van het schooljaar 2018-2019 zal gepland worden begin juli 2019.
5. Omdat een van de vertrouwenspersonen ná dit schooljaar met pensioen gaat, zal haar opvolgster er ook bij zijn: om kennis te maken en afspraken te maken.

Jaarrekening

Financiële positie

Voor de analyse van de financiële positie dient de volgende opstelling, die is gebaseerd op de gegevens uit de onderstaande balansen.

	31-12 2018		31-12 2017	
	x € 1.000	%	x € 1.000	%
Activa				
Materiële vaste activa	4.924	24%	5.110	27%
Financiële vaste activa	0	0%	0	0%
Vorderingen	3.978	19%	4.271	23%
Liquide middelen	11.885	57%	9.429	50%
	20.787	100%	18.810	100%
Passiva				
Eigen vermogen	9.385	45%	9.038	48%
Voorzieningen	3.727	18%	2.966	16%
Kortlopende schulden	7.676	37%	6.806	36%
	20.787	100%	18.810	100%

Resultaat

Het resultaat over 2018 bedraagt € 346480 tegenover € 509463 in 2017.

De totstandkoming van de resultaten zijn in onderstaande tabellen weergegeven.

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Baten			
(Rijks)bijdragen OCW	71.604	66.236	67.510
Overige overheidsbijdragen	322	391	222
Overige baten	1.000	834	1.585
Totaal baten	72.926	67.460	69.318
Lasten			
Personele lasten	61.926	56.878	58.378
Afschrijvingen	1.254	1.312	1.341
Overige lasten	9.387	9.125	9.107
Totaal lasten	72.567	67.316	68.826
Saldo baten en lasten	359	145	492
Financiële baten en lasten			
Financiële baten en lasten	-12	0	17
Resultaat baten en lasten	347	145	509

Kengetallen

Met de kengetallen kan de financiële situatie van de stichting worden beoordeeld en gemeten.
De kengetallen geven de situatie op 31-12, er is dus sprake van een momentopname.

	2018	2017
Liquiditeit <i>(vlottende activa / kortlopende schulden)</i>	2,07	2,01
Solvabiliteit <i>eigen vermogen (excl. voorzieningen) / totaal passiva * 100%</i>	45,15	48,05
Solvabiliteit 2 <i>(eigen vermogen (incl. voorzieningen) / totaal passiva * 100%)</i>	63,08	63,82
Rentabiliteit <i>(saldo gewone bedrijfsvoering / totale baten * 100%)</i>	0,48	0,73
Weerstandsvermogen <i>(eigen vermogen -/- materiële vaste activa) / totale rijksbijdragen * 100%</i>	6,23	5,82
Kapitalisatiefactor <i>(balanstotaal -/- bw geb. & terr.) / totaal baten + fin. baten) * 100%</i>	28,48	27,09
Personele lasten / totale lasten	85,34	84,82
Materiële lasten / totale lasten	14,66	15,18

B1 Grondslagen voor de jaarrekening

Algemene toelichting

Activiteiten

Onderwijsstichting MOVARE is (ultimo verslagjaar) het bevoegd gezag van 46 scholen met in totaal 53 locaties in de gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Onderbanken, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein en Vaals. Dit zijn 41 'reguliere' basisscholen, 1 taalschool, 3 scholen voor speciaal basisonderwijs en 1 school voor speciaal (voortgezet) onderwijs. MOVARE kent katholiek, oecumenisch, protestants-christelijk, algemeen bijzonder en openbaar onderwijs. Eén basisschool biedt Jenaplanonderwijs aan.

Continuïteit

Het eigen vermogen van Onderwijsstichting MOVARE bedraagt per 31 december 2018 € 9.384.529 positief. De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn dan ook gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de stichting.

Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister

Onderwijsstichting MOVARE is feitelijk gevestigd op Heyendallaan 55B, 6464 EP te Kerkrade en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 14083755.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van MOVARE zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van MOVARE of de moedermaatschappij van MOVARE en nauwe verwanten zijn verbonden partijen. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Algemene grondslagen

Algemeen

De (geconsolideerde) jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de richtlijnen van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs (RJO), de verslaggevingsvoorschriften en bepalingen zoals weergegeven in Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van de toegepaste stelsel- en schattingswijzigingen zoals opgenomen in de desbetreffende paragrafen.

Leasing

Bij de stichting kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de stichting ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Leasebetalingen worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst-en-verliesrekening over de looptijd van het contract.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

ACTIVA

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar betreffende paragraaf.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

De activeringsgrens is gesteld op € 1.000 (2017: € 1.000).

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is een voorziening voor groot onderhoud gevormd. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

Vlottende activa

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn, wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

PASSIVA

Eigen vermogen

Algemene reserve

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van het bevoegd gezag. Deze wordt opgebouwd uit de resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en lasten. In geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht. De algemene reserve wordt beschouwd als publieke middelen.

Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Pensioenvoorzieningen worden gewaardeerd op basis van actuariële grondslagen. De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Pensioenvoorziening

De stichting heeft één pensioenregeling. Dit betreft een Nederlandse regeling welke wordt gefinancierd door afdrachten aan pensioenuitvoerders, te weten het bedrijfstakpensioenfonds ABP. De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord.

De stichting heeft geen verplichtingen tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van tekorten bij ABP, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Daarom zijn alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar verantwoord in de jaarrekening.

Per 31 december 2018 heeft dit pensioenfonds een dekkingsgraad van 97,0%.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met de blijfkans. Bij het contant maken is een disconteringsvoet van 1% (2017: 3%) gehanteerd. Met een overlijdensrisico is, gezien de geringe invloed op de voorziening, geen rekening gehouden.

Voorziening groot onderhoud gebouwen

Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoegingen aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt. MOVARE maakt gebruik van de tijdelijke regeling, waarbij het voor de boekjaren 2018 en 2019 is toegestaan de jaarlijkse toevoegingen aan de voorziening groot onderhoud te bepalen op basis van het voorgenomen groot onderhoud gedurende de gehele planperiode van het groot onderhoud op het niveau van het onderwijspand, gedeeld door het aantal jaren waaruit deze planperiode bestaat.

Voorziening duurzame inzetbaarheid

In de CAO is een persoonlijk budget opgenomen van 40 uur voor elke medewerker en een aanvullend budget van 130 uur voor medewerkers vanaf 57 jaar. Deze uren kunnen ook gespaard worden. Het bevoegd gezag heeft een inschatting gemaakt in hoeverre gespaarde uren tot uitgaven zullen gaan leiden. Voor deze inschatting is een voorziening opgenomen, welke is gevormd tegen de contante waarde van de toekomstige uitbetalingen. Bij het contant maken is een disconteringsvoet van 1% gehanteerd.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening vanwege loondoorbetaling bij ziekte wordt gevormd voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend of geheel niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid. In deze voorziening zijn tevens begrepen eventuele ontslagvergoedingen te betalen aan deze personeelsleden. De voorziening loondoorbetaling bij ziekte wordt opgenomen tegen de nominale waarde van de verwachte loondoorbetalingen gedurende het dienstverband.

Voorziening WW-uitkering

Op basis van richtlijn 271 van de Raad voor de Jaarverslaggeving is een voorziening opgenomen voor verplichtingen uit hoofde van toekomstige uitkeringen bij werkloosheid van personeelsleden. De voorziening is opgenomen tegen de contante waarde van de toekomstige uitbetalingen en is afhankelijk van de ingeschatte kans op werkelijke uitkering. De werkelijke uitkeringen worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop ze betrekking hebben.

BATEN

(Rijks)bijdragen OCW

Onder de Rijksbijdragen OCW/EZ worden de vergoedingen voor de exploitatie opgenomen verstrekt door het Ministerie OCW/EZ. Tevens worden hier de door het samenwerkingsverband ontvangen doorbetalingen van de Rijksbijdrage verantwoord.

De ontvangen (normatieve) Rijksbijdragen en de niet geormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten, waarop de toekenning betrekking heeft.

Geormerkte OCW-subsidies met een vrij besteed overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waarvoor nog geen activiteiten zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Overige overheidsbijdragen

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen verstrekt door de Gemeente, Provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet verstrekt zijn door het Ministerie van OCW/EZ, Gemeenten, Provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

LASTEN

Personele lasten

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Pensioenen

Onderwijsstichting MOVARE heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord. Mutaties in de pensioenvoorziening worden ook in de staat van baten en lasten verwerkt. Zie ook de grondslagen voor waardering van activa en passiva, bij Pensioenvoorziening.

Afschrijvingen materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven.

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Bedrijfsgebouwen en terreinen	30 jaar
Inventaris en apparatuur	5 tot 20 jaar
ICT	3 tot 10 jaar
Leermiddelen / Test-o-theek	7 tot 15 jaar
Vervoermiddelen	5 jaar

FINANCIELE BATEN EN LASTEN

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Financiële instrumenten en risicobeheersing

Prijzrisico

Onderwijsstichting MOVARE liep risico's ten aanzien van de waardering van effecten, opgenomen onder financiële vaste activa en effecten en onder vlottende activa. De stichting probeerde het marktrisico te verkleinen door stratificatie aan te brengen in de portefeuille en limieten te stellen. In 2017 zijn alle effecten afgestoten en is gekozen voor Schatkistbankieren.

Rente- en kasstroomrisico

Onderwijsstichting MOVARE loopt renterisico over de rentedragende vorderingen (met name onder financiële vaste activa en liquide middelen) en rentedragende langlopende en kortlopende schulden (waaronder schulden aan kredietinstellingen).

Voor vorderingen en schulden met variabele renteafspraken loopt Onderwijsstichting MOVARE risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt Onderwijsstichting MOVARE risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente.

Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten met betrekking tot afdekking van het renterisico gecontracteerd.

B2 Balans per 31 december 2018 (na resultaatbestemming)

	2018 x € 1	2017 x € 1
<u>Vaste Activa</u>		
Materiële vaste activa		
Gebouwen en terreinen	18.510	21.440
Inventaris en apparatuur	3.416.190	3.535.522
Overige materiële vaste activa	1.489.695	1.553.520
	4.924.395	5.110.482
Financiële vaste activa		
Effecten	0	0
	0	0
<u>Vlottende activa</u>		
Vorderingen		
Debiteuren	203.874	269.255
Ministerie van OCW	3.382.542	3.476.384
Overige vorderingen en overlopende activa	391.283	524.898
	3.977.699	4.270.537
Liquide middelen		
Kas	8.547	10.275
Tegoeden op bank- en girorekeningen	181.717	189.886
Schatkistbankieren	11.694.696	9.228.746
	11.884.960	9.428.907
TOTAAL ACTIVA	20.787.054	18.809.926
Eigen vermogen		
Algemene reserve	8.612.009	8.612.009
Bestemmingsreserves publiek	514.413	201.342
Bestemmingsreserves privaat	258.107	224.698
	9.384.529	9.038.049
Voorzieningen		
Onderhoudsvoorziening	2.477.632	2.092.237
Personele voorzieningen	1.249.342	873.474
	3.726.974	2.965.711
Kortlopende schulden		
Crediteuren	1.067.779	714.178
Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.629.657	2.449.727
Schulden terzake van pensioenen	805.386	663.373
Overige kortlopende schulden	830.446	500.465
Overige overlopende passiva	2.342.283	2.478.423
	7.675.551	6.806.166
TOTAAL PASSIVA	20.787.054	18.809.926

B3 Staat van baten en lasten 2018

	Realisatie 2018 x € 1.000	Begroting 2018 x € 1.000	Realisatie 2017 x € 1.000
Baten			
(Rijks)bijdragen OCW	71.603.972	66.235.974	67.510.454
Overige overheidsbijdragen	322.289	390.589	222.258
Overige baten	999.889	833.725	1.585.387
Totaal baten	72.926.150	67.460.288	69.318.099
Lasten			
Personele lasten	61.926.122	56.878.216	58.377.979
Afschrijvingen	1.254.365	1.312.488	1.341.231
Huisvestingslasten	5.269.409	5.063.341	5.138.202
Overige lasten	4.117.411	4.061.675	3.968.708
Totaal lasten	72.567.307	67.315.720	68.826.120
Saldo baten en lasten	358.843	144.568	491.979
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	0	0	31.306
Financiële lasten	12.363	0	13.822
Totaal financiële baten en lasten	-12.363	0	17.484
Resultaat baten en lasten	346.480	144.568	509.463

B4 Kasstroom 2018

	2018		2017	
	x € 1	x € 1	x € 1	x € 1
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>				
Saldo baten en lasten		358.843		491.979
Aanpassing voor:				
- Resultaat verkoop materiële vaste activa	59.191		48.139	
- Afschrijvingen	1.244.070		1.319.388	
- Mutaties voorzieningen	761.263		715.241	
		2.064.524		2.082.768
Verandering in vlottende middelen				
- Vorderingen	292.838		336.071	
- Kortlopende schulden	869.385		-762.182	
		1.162.223		-426.111
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		3.585.590		2.148.636
Ontvangen interest	0		31.306	
Betaalde interest	-12.363		-13.822	
		-12.363		17.484
Totaal operationele activiteiten		3.573.227		2.166.120
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>				
Investering in materiële vaste activa	-1.117.174		-802.057	
Desinvestering in financiële vaste activa	0		850.000	
		-1.117.174		47.943
Totaal investeringsactiviteiten		-1.117.174		47.943
Mutatie liquide middelen		2.456.053		2.214.063
Beginstand liquide middelen	9.428.907		7.214.844	
Mutatie liquide middelen	2.456.053		2.214.063	
Eindstand liquide middelen		11.884.960		9.428.907

B5 Toelichting op de onderscheiden posten van de balans per 31 december 2018

ACTIVA

Vaste activa

	31-12 2018	31-12 2017
	x € 1	x € 1
1.2 Materiële vaste activa		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	18.510	21.440
Inventaris en apparatuur	3.416.190	3.535.522
Overige materiële vaste activa	1.489.695	1.553.520
	4.924.395	5.110.482

	Bedrijfsgeb. en terreinen	Inventaris en apparatuur	Overige materiële vaste activa	Totaal
Boekwaarde				
31-12-2017				
Aanschafwaarde	87.900	7.525.095	5.638.496	13.251.491
Cumulatieve afschrijvingen	-66.460	-3.989.573	-4.084.976	-8.141.009
	21.440	3.535.522	1.553.520	5.110.482

Mutaties

Investerings	0	764.455	352.719	1.117.174
Afschrijvingen	-2.930	-830.606	-410.534	-1.244.070
Desinvesteringen	0	-105.811	-51.191	-157.002
Afschrijvingen desinvesteringen	0	52.630	45.181	97.811
	-2.930	-119.332	-63.825	-186.087

Boekwaarde 31-12-2018

Aanschafwaarde	87.900	8.183.739	5.940.024	14.211.663
Cumulatieve afschrijvingen	-69.390	-4.767.549	-4.450.329	-9.287.268
	18.510	3.416.190	1.489.695	4.924.395

Afschrijvingspercentages:	
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	30 jaar
Inventaris en apparatuur	5 tot 20 jaar
Inventaris en apparatuur - ICT	3 tot 10 jaar
Overige materiële vaste activa - Leermiddelen	7 tot 15 jaar
Overige materiële vaste activa - Vervoermiddelen	5 jaar

Flottende activa

	31-12 2018	31-12 2017
	x € 1	x € 1
1.5 Vorderingen		
Debiteuren	203.874	269.255
Ministerie van OCW	3.382.542	3.476.384
<i>Overige vorderingen</i>		
Overige subsidies gemeente inzake huisvesting	23.380	48.653
Gemeente overige	35.480	111.632
Aegon WGA-verzekering	16.254	19.501
Totaal overige vorderingen	75.114	179.786

De voorziening dubieuze debiteuren bedraagt € 0 (2017: € 13.054), deze is gesaldeerd opgenomen met de post debiteuren.

Overige overlopende activa

Vooruitbetaalde kosten	300.581	217.516
Debiteuren transitoria	15.588	127.596
Totaal overige overlopende activa	316.169	345.112
Totaal vorderingen	3.977.699	4.270.537

	31-12 2018	31-12 2017
	x € 1	x € 1
1.7 Liquide middelen		
Kas	8.547	10.275
Tegoeden op Rabobank	181.717	189.886
Schatkistbankieren	11.694.696	9.228.746
	11.884.960	9.428.907

PASSIVA

	31-12 2018	31-12 2017
	x € 1	x € 1
2.1 Eigen vermogen		
Algemene reserve	8.612.009	8.612.009
Bestemmingsreserve	772.520	426.040
	9.384.529	9.038.049

	Saldo 31-12-2017	Bestemmings- resultaat	Saldo 31-12-2018
<i>Algemene reserve</i>	8.612.009	0	8.612.009
<i>Bestemmingsreserve publiek</i>			
- GMR	201.342	12.742	214.084
- Passend onderwijs	0	176.304	176.304
- Professionalisering	0	124.025	124.025
<i>Bestemmingsreserve privaat</i>			
- Niet-subsidiabel	224.698	33.409	258.107
Totaal bestemmingsreserve	426.040	346.480	772.520
Totaal Eigen vermogen	9.038.049	346.480	9.384.529

De verdeling van het exploitatiesaldo over 2018 is vooruitlopend op de goedkeuring door het bestuur al in de jaarrekening verwerkt.

Overeenkomstig met de wettelijke bepalingen is het positieve resultaat ad € 346.480 over 2018 toegevoegd aan de reserve, waarvan € 0 ten gunste van de algemene reserve, € 12.742 ten gunste van de bestemmingsreserve publiek (GMR), € 176.304 ten gunste van de bestemmingsreserve publiek passend onderwijs, € 124.025 ten gunste van de bestemmingsreserve publiek professionalisering en € 33.409 ten gunste van de bestemmingsreserve niet-subsidiabel.

- De bestemmingsreserve GMR is bedoeld ter dekking van toekomstige lasten bij de GMR van Onderwijsstichting MOVARE.
- De bestemmingsreserve passend onderwijs is gevormd om onderwijskundige projecten, die een extra investering vragen, in de toekomst mogelijk te maken.
- De bestemmingsreserve professionalisering is gevormd ter ondersteuning van initiatieven die voortvloeien uit het Strategisch Beleidsplan MOVARE.
- De bestemmingsreserve niet subsidiabel is bedoeld om de kosten van toekomstige buitenschoolse activiteiten op te vangen.

	Saldo 31-12-2017	Dotatie 2018	Onttrekking 2018	Vrijval 2018	Saldo 31-12-2018
	x € 1	x € 1	x € 1	x € 1	x € 1
2.2 Voorzieningen					
Onderhoudsvoorziening	2.092.237	1.157.561	772.166	0	2.477.632
Personele voorziening					
Voorziening jubilea	702.647	276.743	63.786	51.363	864.241
Voorziening duurzame inzetbaarheid	170.827	52.459	0	41.802	181.484
Voorziening langdurig zieken	0	176.981	0	0	176.981
Voorziening WW-uitkeringen	0	26.636	0	0	26.636
Totaal voorzieningen	2.965.711	1.690.380	835.952	93.165	3.726.974

De voorziening groot onderhoud dient ter gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud van gebouwen en wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks jaren. De voorziening is bepaald in overeenstemming met het meerjaren onderhoudsplan (MOP) waarin de te verwachten uitgaven voor groot onderhoud voor de periode 2018 tot en met 2041 zijn opgenomen voor de schoolgebouwen van MOVARE. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

De voorziening voor jubilea is gebaseerd op:

- Leeftijd per medewerker.
- Gehele personeelsbestand.
- Jaren dienstverband onderwijsbranche per medewerker.
- Omvang dienstbetrekking.
- Jubileum bij 25- jarig 50% gratificatie, bij 40- jarige diensttijd 100%.
- Gratificatie is gebaseerd op het bruto maandsalaris per medewerker rekeninghoudend met een verdisconteringsvoet van 1% (2017: 3%) en rekeninghoudende met een loonindexering van 0%, omdat het salarisniveau op het huidige peil gehandhaafd blijft.
- Er is rekening gehouden met een blijfkans, maar niet met een overlijdensrisico.

Er is een voorziening gevormd voor de verplichting inzake de gespaarde uren duurzame inzetbaarheid in het kader van ouderenverlof.

Onderverdeling voorzieningen	Kortlopend deel < 1 jaar x € 1	Langlopende deel > 1 jaar x € 1	Totaal x € 1
Onderhoudsvoorziening	2.608.983	-131.351	2.477.632
Personele voorzieningen			
Voorziening jubilea	80.593	783.648	864.241
Voorziening duurzame inzetbaarheid	15.303	166.181	181.484
Voorziening langdurig zieken	176.981	0	176.981
Voorziening WW-uitkeringen	26.636	0	26.636
Totaal voorzieningen	2.908.496	818.478	3.726.974

2.4 Kortlopende schulden	31-12 2018 x € 1	31-12 2017 x € 1
Crediteuren	1.067.779	714.178
Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.629.657	2.449.727
Schulden terzake van pensioenen	805.386	663.373
Overige kortlopende schulden	830.446	500.465
Overlopende passiva	2.342.283	2.478.423
	7.675.551	6.806.166
Specificatie overige kortlopende schulden		
Overige subsidie gemeente	176.130	68.466
Overige projecten	459.515	239.641
Nog te betalen salaris	194.801	192.358
	830.446	500.465
Specificatie overlopende passiva		
OCW kortlopende schuld / verr. uitkeringskosten	103.644	100.550
Vooruitontvangen bedragen	0	69.878
Vakantiegeld reservering	1.957.172	1.866.578
Crediteuren transitoria	281.467	441.417
	2.342.283	2.478.423

Model G Geoormerkte doelsubsidie OCW

Bestuur: 41516

G1. Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a)

Omschrijving	Toewijzing		Datum	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	De prestatie is ultimo verslagjaar conform de beschikking	
	Kenmerk					geheel uitgevoerd	nog niet geheel uitgevoerd
Regeling lerarenbeurs 2009-2018	DL/B/110284	20-8-2018		€ 129.770,86	€ 129.770,86		X
Regeling lerarenbeurs 2009-2018	DL/B/110284	20-9-2017		€ 151.084,42	€ 151.084,42		
Leraar Ontwikkel Fonds	PO779628	29-9-2015		€ 70.323,70	€ 70.323,70	X	X
Subsidie gelijke kansen in het ond.	WJZ/8557	20-12-2017		€ 108.198,00	€ 108.198,00		X
				<u>€ 459.376,98</u>	<u>€ 459.376,98</u>		

G2. Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule (Regeling ROS art. 13, lid 2 sub b)

G2.A. Afblopend ultimo verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Datum	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Totale kosten		te verrekenen ultimo verslagjaar
	Kenmerk					verslagjaar	ultimo verslagjaar	

G2.B. Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Datum	Bedrag van de toewijzing	Saldo 1-1-2018	Ontvangen in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Totale kosten 31-12-2018	Saldo nog te besteden
	Kenmerk								

B6 Niet uit de balans blijkende verplichtingen en activa

Huurverplichting

Dit betreft de huur van de kantoorruimte te Kerkrade voor het MOVARE-bureau.

De jaarlijkse huurlast bedraagt circa € 88.000. Het huurcontract loopt tot en met 31 oktober 2019, met een optie van 3 jaar.

De resterende huurverplichting bedraagt op 31 december 2018 € 73.333.

Leaseverplichting

Ten aanzien van de multifunctionals is een operational lease overeenkomst afgesloten tot en met 1 maart 2019.

De verplichting tot en met 1 maart 2019 bedraagt € 8.953.

Regeling compensatie transitievergoedingen

In juli 2018 is door de Eerste en Tweede Kamer een wet aangenomen waarbij de reeds betaalde transitievergoedingen, bij medewerkers die ziek uit dienst zijn gegaan, over de periode 1 juli 2015 tot en met 31 december 2018 voor vergoedingen door het UWV in aanmerking komen, indien aan bepaalde voorwaarde voldaan wordt.

Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening over het jaar 2018 is nog niet inzichtelijk of MOVARE aan alle voorwaarden voldoet om voor deze compensatie in aanmerking te komen. Om die reden is nog geen vordering uit hoofde van transitievergoedingen opgenomen in de jaarrekening.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen relevante gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden.

B7 Overzicht verbonden partijen

- Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Maastricht & Heuvelland - Stichting - Code 4
- Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Heerlen e.o. - Stichting - Code 4
- Samenwerkingsverband Passend Onderwijs PO Westelijke Mijnstreek - Stichting - Code 4

B8 Toelichting op de onderscheiden van de staat van baten en lasten 2018

BATEN

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	x € 1	x € 1	x € 1
3.1 (Rijks)bijdragen Ministerie van OCW			
Rijksbijdrage Ministerie van OCW	52.132.244	47.995.917	49.729.483
Rijksbijdragen MI	8.926.422	8.889.541	8.961.362
Rijksbijdragen P&A-beleid	7.670.888	6.399.646	6.491.972
Inhouding OCW voorgaande jaren	-273.384	0	-235.798
Overige subsidies Ministerie van OCW	145.730	150.000	81.206
Rijksbijdragen SWV	3.002.072	2.800.870	2.482.229
	71.603.972	66.235.974	67.510.454
3.2 Overige overheidsbijdragen			
	x € 1	x € 1	x € 1
Gemeentelijke bijdragen	329.789	354.217	262.149
Inkomsten gemeentelijke projecten	-7.500	17.119	-49.000
Inkomsten ID-banen	0	0	0
Gemeentelijke vergoeding schoolbegeleiding	0	19.253	9.109
	322.289	390.589	222.258
3.5 Overige baten			
	x € 1	x € 1	x € 1
Verhuur onroerende zaken	262.492	229.298	224.628
Detachering personeel	170.674	83.475	81.878
Baten niet-subsidiabel	126.981	5.250	122.036
Overige vergoedingen personeel		0	82.587
Inkomsten overige projecten	289.374	487.652	491.116
Overige	150.368	28.050	583.142
	999.889	833.725	1.585.387

LASTEN

	Realisatie 2018 x € 1	Begroting 2018 x € 1	Realisatie 2017 x € 1
4.1 Personele lasten			
Brutolonen en salaris	43.749.424	40.810.419	41.185.205
Sociale lasten	6.068.240	7.054.785	6.879.789
Premie participatiefonds	2.061.579	0	0
Premie vervangingsfonds	81.465	0	0
Pensioenlasten	6.020.892	5.428.044	5.801.940
Lonen en salarissen	57.981.600	53.293.248	53.866.934
Vrijval jubilea	-51.363	0	-40.362
Dotatie jubilea	276.743	117.000	120.000
Dotatie voorziening duurzame inzetbaarheid	10.657	0	164.903
Dotatie langdurig zieken	176.981	0	0
Dotatie WW-uitkeringen	26.636	0	0
Cursuskosten	693.765	586.860	629.481
Reis- en verblijfkosten	416.002	366.550	357.679
Bestuurskosten	41.922	38.417	36.805
Medezeggenschapsraad	0	21.606	86.595
Personele lasten (niet in loondienst)	1.951.537	1.600.591	2.520.041
Overige	1.044.147	1.272.777	1.161.852
	62.568.627	57.297.049	58.903.928
Uitkeringen (-/-)	-642.505	-418.833	-525.949
	61.926.122	56.878.216	58.377.979

Specificatie Lonen en salarissen	Realisatie 2018 x € 1	Begroting 2018 x € 1	Realisatie 2017 x € 1
Salarissen vervangingsfonds	0	0	0
Bovenschoolse personeelskosten	5.174.176	0	2.966.203
Salariskosten onderwijs personeel	44.248.155	0	43.690.792
Salariskosten directie	4.490.085	0	3.817.595
Salariskosten onderwijs ondersteunend pers.	3.245.500	0	3.039.487
Pensioenstorting inzake afscheid	0	0	0
Transitievergoeding	823.684	0	352.857
Overige lonen en salarissen	0	0	0
	57.981.600	53.293.248	53.866.934

Aantal fte's (gemiddeld)	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
DIR	50	48	49
OP	693	646	690
OOP	67	70	78
Bovenschools	63	63	33
ID-banen	0	0	0
	873	827	851

4.2 Afschrijvingslasten	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	x € 1	x € 1	x € 1
Bedrijfsgebouwen	2.930	2.930	2.930
Inventaris en apparatuur	830.606	877.418	803.917
Vervoermiddelen	1.500	1.500	1.500
Leermiddelen	408.755	430.361	510.762
Test-o-theek	279	279	279
Verkoopresultaat vaste activa	10.295	0	21.843
	1.254.365	1.312.488	1.341.231

4.3 Huisvestingslasten	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	x € 1	x € 1	x € 1
Huur	1.105.003	983.439	950.846
Klein onderhoud en exploitatie	1.039.411	682.852	513.823
Energie en water	743.515	870.626	815.635
Schoonmaakkosten	1.055.195	1.166.028	1.180.006
Heffingen	124.425	140.114	135.999
Dotatie onderhoudsvoorziening	1.157.561	1.157.561	1.491.908
Tuinonderhoud	44.299	62.721	49.985
	5.269.409	5.063.341	5.138.202

4.4.1 Administratie en beheer	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	x € 1	x € 1	x € 1
Administratie en beheer	388.583	359.583	714.710
Accountantskosten	51.858	50.000	45.327
Telefoon- en portokosten e.d.	100.856	133.859	116.816
Contributies	141.713	125.208	133.635
Verzekeringen	25.902	30.346	36.149
Reprokosten	242.235	250.778	237.438
	951.147	949.774	1.284.075

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	x € 1	x € 1	x € 1
4.4.2 Inventaris en apparatuur			
Overige instellingslasten	516.376	881.219	583.861
	516.376	881.219	583.861

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	x € 1	x € 1	x € 1
4.4.3 Leer- en hulpmiddelen			
OLP	959.564	811.291	953.368
ICT	896.332	898.362	632.483
	1.855.896	1.709.653	1.585.851

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	x € 1	x € 1	x € 1
4.4.5 Overige lasten			
Culturele vorming	150.150	150.758	168.482
Medezeggenschapsraad	26.381	58.390	22.147
Schoolvervoer	28.492	100.000	29.490
Bestedingen niet subsidiabel	95.825	0	106.180
Uitgaven overige projecten	493.144	211.881	188.622
	793.992	521.029	514.921

Accountantshonoraria	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	x € 1	x € 1	x € 1
Controle van de jaarrekening boekjaar	45.298	0	43.693
Controle van de jaarrekening voorgaand boekj.	0	0	0
Andere controle opdrachten	5.823	0	0
Andere niet controle diensten	737	0	1.634
	51.858	50.000	45.327

5. financiële baten en lasten	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	x € 1	x € 1	x € 1
Financiële baten			
Rentebaten	0	0	6.219
Opbrengst beleggingen	0	0	25.087
Totaal financiële baten	0	0	31.306
Financiële lasten			
Rentelasten	12.363	0	11.141
Kosten beleggingen	0	0	2.681
Totaal financiële lasten	12.363	0	13.822
Totaal financiële baten en lasten	-12.363	0	17.484

Bezoldiging topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen (WNT)

	R.S.T. Kruszel	J.P.G.M. Huijnen-Becks
Functiegegevens	Vrz CvB	Lid CvB
Aanvang en einde functieervulling in 2018	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging 2018		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 121.244	€ 108.688
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 18.176	€ 17.859
<i>Subtotaal</i>	€ 139.419	€ 126.546
Individueel toepaselijk bezoldigingsmaximum	€ 158.000	€ 158.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2018	€ 139.419	€ 126.546
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging 2017		
Aanvang en einde functieervulling in 2017	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 117.553	€ 102.194
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 17.004	€ 16.591
Totale bezoldiging 2017	€ 134.557	€ 118.785

Vaststellen bezoldigingsklasse

Complexiteitspunten

Complexiteitspunten gemiddelde totale baten	6
Complexiteitspunten gemiddeld aantal leerlingen, deelnemers of studenten	4
Complexiteitspunten gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren	4
Totaal aantal complexiteitspunten	14
Bezoldigingsklasse	E
Bezoldigingsmaximum	€ 158.000

	M.J. Keuzenkamp	J.H.G.M. Radermacher	R.L.G. Storms	K. van der Graaf	A.J.L. Heijmans	K. Straus	J. Vossen	L. Valkenberg
Functiegegevens	Voorzitter	Lid		Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 - 31/12	01/01 - 30/06		01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/09 - 31/12	01/12 - 31/12
Bezoldiging								
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 8.000	€ 2.500		€ 5.000	€ 5.057	€ 5.145	€ 1.667	€ 417
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -		€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
<i>Subtotaal</i>	€ 8.000	€ 2.500		€ 5.000	€ 5.057	€ 5.145	€ 1.667	€ 417
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 23.700	€ 7.900		€ 15.800	€ 15.800	€ 15.800	€ 5.267	€ 1.317
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 8.000	€ 2.500		€ 5.000	€ 5.057	€ 5.145	€ 1.667	€ 417
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017								
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 30/09	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/07 - 31/12		
Bezoldiging								
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 8.000	€ 5.000	€ 3.750	€ 5.000	€ 5.000	€ 2.602		
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		
Totale bezoldiging 2017	€ 8.000	€ 5.000	€ 3.750	€ 5.000	€ 5.000	€ 2.602		

Onderwijsstichting MOVARE te Kerkrade

Ondertekening van de jaarrekening

Kerkrade, juni 2019

College van Bestuur

Dhr. drs. R.S.T. Kruszel
voorzitter

Mevr. J.P.G.M. Huijnen-Becks, mlc
lid

Raad van Toezicht

Mevr. M. Keuzenkamp,
voorzitter

Mevr. drs. K. van der Graaf

Mevr. drs. K.C.J. Straus

Dhr. H. Vossen *

Dhr. L.H.J. Valkenberg RA

accountants
onderwijs & kinderopvang

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Aan de raad van toezicht van
Onderwijsstichting MOVARE
Postbus 12
6460 AA KERKRADE

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarssen
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarssen

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Onderwijsstichting MOVARE te KERKRADE gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Onderwijsstichting MOVARE op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

- (1) de balans per 31 december 2018;
- (2) de staat van baten en lasten over 2018; en
- (3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Onderwijsstichting MOVARE zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1 (j) Uitvoeringsregeling WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

accountants
onderwijs & kinderopvang

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarssen
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarssen

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

accountants
onderwijs & kinderopvang

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
 - het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
 - het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
 - het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
 - het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven *postadres*
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarssen
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarssen

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

accountants
onderwijs & kinderopvang

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 21 juni 2019
Wijs Accountants

Was getekend: Drs. A.A.J. Vogels RA

Kenmerk: 2019.0166.conv

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven *postadres*
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarssen
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarssen

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl